

LATGALIEŠŪ RAKSTU VALODA

Vispārējās vidējās izglītības specializētā kursa programmas paraugs

LATGALIEŠU RAKSTU VALODA

Vispārējās vidējās izglītības specializētā kursa programmas paraugs

Specializētā kursa programmas paraugu izstrādāja **Veronika Dundure** (darba grupas vadītāja), **Anna Vulāne**.

Specializētā kursa programmas parauga zinātniskā recenzente Dr. philol. **Sanita Martena**, mācību satura recenzente Mg. paed. **Laila Budreviča**.

SATURS

Ievads	4
Specializētā kursa mērķis un uzdevumi	5
Mācību sasniegumu vērtēšanas pamatprincipi, formas un metodiskie paņēmieni	7
Ieteikumi mācību darba organizācijai	9
Mācību satura apguves norise	10
Mācību satura izstrādē un apgūvē izmantojamie resursi	29

IEVADS

Specializētā kursa “Latgaliešu rakstu valoda” programmas paraugs (turpmāk – programma) izstrādāts, lai palīdzētu skolotājiem īstenot Ministru kabineta 2019. gada 3. septembra noteikumus Nr. 416 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem” un kursa “Latgaliešu rakstu valoda” standartā (2012) plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus.

Programmas paraugā ietilpst:

- specializētā kursa mērķis un uzdevumi,
- mācību saturs,
- mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni,
- ieteikumi mācību darba organizācijai,
- mācību satura apguves norise,
- ieteicamo resursu saraksts.

UNESCO ziņojumā “Izglītība 21. gadsimtā” ir noteikti četri izglītības pamatvirzieni jeb mācīšanās veidi, viens no tiem ir *“mācīšanās būt, lai labāk attīstītu personību”*. Nacionālās un lokālās identitātes izjūta, sava novada kultūrmantojuma apzināšanās un toleranta attieksme pret citām kultūrām ir būtisks pilnvērtīgas, garīgi bagātas personības komponents. Latgaliešu rakstu valoda, kas nogājusi sarežģītu attīstības ceļu, sekmējama Latgales latviešu nacionālās identitātes saglabāšanu cauri pārpoļošanas un pārkrievošanas gadsimtiem, līdz ar augšzemnieku dialekta izloksnēm ir nozīmīgs Latgales novada kultūrmantojums un būtiska Latvijas kultūras daļa.

Programmā mācību saturs ir veidots atbilstoši standartā noteiktajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem, no tiem atvasinot latgaliešu rakstu valodas kursā apgūstamos sasniedzamos rezultātus optimālajā mācību satura apguves līmenī, kā arī ņemot vērā latviešu valodas standartā aktualizētās idejas.

Mācību satura apguves norises aprakstā norādīts, kādas zināšanas un prasmes pakāpeniski sasniedzamas, lai pilnveidotos māka lietpratīgi izmantot latgaliešu rakstu valodu dažādās saziņas situācijās, tiktu paplašinātas zināšanas par latgaliešu rakstu valodas statusu, funkcijām dažādos laika posmos, attīstības vēsturi, kā arī tiktu attīstīti vispārcilvēciskajās, nacionālajās un lokālajās vērtībās balstīti ieradumi.

Tā kā latgaliešu rakstu valodas apguvei paredzētas 70 stundas visā vidusskolas posmā, tad ieteicamā mācību satura norises aprakstā ievērots tematiskais princips. Tas nozīmē, ka skolotājs var izmantot programmas paraugu, lai pats veidotu savu mācību satura moduli latgaliešu rakstu valodas kursa apguvei vai latviešu valodas stundu satura būtiskai papildināšanai, attiecīgi palielinot mācību stundu skaitu. Ieteicams veidot kompleksu latgaliešu rakstu valodas un novadmācības saturu, iekļaujot tajā plašāku materiālu par latgaliešu literatūru, sava novada un visas Latgales dabu, daudz kultūru vidi, vēsturi u. tml. Mācību satura apguvei paredzamais laiks norādīts pie tēmām, nesniedzot tā detalizāciju tematu izklāstā. Skolai ir iespējams mācību darbu organizēt atbilstoši savam mācību procesa redzējumam.

Katrā tēmā un tematā norādīti skolēnam sasniedzamie rezultāti – zināšanas, izpratne, prasmes, attieksme, vērtības. Programmas paraugam pievienots zinātnisko, literāro, digitālo u. c. resursu saraksts, ko skolotājs var izmantot gan mācību satura izstrādē, gan skolēnu izziņas darbības veicināšanā, papildinot to ar citiem lingvistiskiem, kulturoloģiskiem, vēstures u. tml. darbiem. Latgaliešu rakstu valoda ir latviešu valodas vēsturiskais paveids, viens no valodu jomas mācību kursiem, tāpēc tās mācību satura izstrādē jārespektē mācīšanās pieredze, zināšanas un prasmes, kuras skolēns ir apguvis pamatizglītības posmā latgaliešu rakstu valodas, kā arī latviešu literārās valodas, literatūras un citu valodu mācībās, veidojot sinerģiju starp apgūstamajiem kursiem un tēmām, radoši izmantojot tajos aprobētās pieejas, metodes un metodiskos paņēmienus, apzinoties, ka latgaliešu rakstu valodā tiek normēta rakstība, un ņemot vērā skolēnu dzimtās izloksnes specifiku un nozīmīgumu valodas attīstībā. Jāņem vērā arī tas, ka skolēni var nākt no bilingvālas vai citas dzimtās valodas ģimenes, un jāizmanto viņu valodas un kultūras pieredze, tādējādi bagātinot jauniešu pasaules skatījumu.

Programmas paraugam ir ieteikuma raksturs. Katrs pedagogs var veidot savu mācību kursa programmu vai konkretizēt un papildināt šīs programmas mācību saturu, tā apguves secību, mācību metodes.

KURSA MĒRĶIS UN UZDEVUMI¹

Specializētā kursa “Latgaliešu rakstu valoda” mērķis ir

veicināt sapratni par latgaliešu rakstu valodu un kultūru kā unikālu Latgales reģiona un Latvijas bagātību, attīstot idejas par šī kultūrvēsturiskā mantojuma transformēšanas iespējām 21. gadsimtā.

Specializētā kursa uzdevumi

- veidot izpratni par latgaliešu rakstu valodas statusu Latvijā, tās nozīmi sabiedrībā dažādos vēstures posmos, lietojumu ikdienā un mācību procesā, lokālās un nacionālās identitātes veidošanā,
- paplašināt skolēnu zināšanas par latgaliešu rakstu valodu, tās attīstību, Latgales literatūru, kultūru un vēsturi Latvijas kultūrvēstures kontekstā,
- pilnveidot prasmi uztvert un izprast mutvārdu un rakstveida tekstus latgaliešu valodā, izmantojot audio, drukātos un digitālos resursus (literāros, publicistiskos, zinātniskos darbus, mācību līdzekļus, plašsaziņas līdzekļus un mūsdienu latgaliešu tekstu korpusu),
- veidot izpratni par valodas sistēmu, attīstot prasmi saskatīt atšķirības starp izloksnēm, latgaliešu rakstu valodu un latviešu literāro valodu dažādu žanru un stilu tekstos un valodas lietotāja pieredzi formālās un neformālās saziņas situācijās,
- attīstīt un pilnveidot prasmi rakstīt dažādu stilu un žanru tekstus, ievērojot pareizrakstības normas, lietojot iederīgus valodas līdzekļus,
- attīstīt prasmi iegūt un kritiski izvērtēt informāciju no plašsaziņas līdzekļiem, dažādiem informatīvajiem, zinātniskajiem un mācību resursiem, apkopot un izmantot to,
- attīstīt vēlmi un prasmi piedalīties iekš kultūras un starpkultūru dialogā.

Mācību saturs

Īstenojot latgaliešu rakstu valodas kā valodu jomas mācību kursa mērķi un uzdevumus atbilstoši specializētā kursa standartam, ir ievērota pēctecīga kompetenču pieeja latgaliešu rakstu valodas apguvei, attīstot **komunikatīvo, valodas un sociokultūras kompetenci**.

Tāpat kā pamatizglītībā, arī vidējās izglītības pakāpē mācību saturs ir veidots, akcentējot skolēnam svarīgāko, lai mācību procesā veidotos komunikatīvā, valodas un sociokultūras kompetence kā komplekss lingvālas personības attīstības rezultāts.

Pamatizglītības posmā skolēns ir apguvis latgaliešu rakstu valodas sistēmu, gramatiskās un pareizrakstības normas, sapratis, ka dzimtā izloksne, latgaliešu rakstu valoda un latviešu literārā valoda ir viņa lokālās un nacionālās identitātes būtiska daļa, vērtība, kas kopjama un attīstāma. Izmantojot dažādus avotus, skolēns ir guvis zināšanas par latgaliešu rakstu valodas likteni dažādos vēstures posmos, par kopīgajām un atšķirīgajām iezīmēm latviešu valodas attīstībā, kā arī sapratis, kāda ir vēstures notikumu un personības loma valodas pastāvēšanā.

Vidējās izglītības pakāpē skolēns pilnveido klausītāja, runātāja, lasītāja un rakstītāja kultūru, prasmi lietot latgaliešu rakstu valodu dažādās saziņas situācijās, atbilstoši tām mainot valodas kodu, radīt kvalitatīvus dažādu valodas stilu un žanru tekstus, iegūt informāciju no dažādiem avotiem, analizēt, kritiski izvērtēt un izmantot to, kā arī paplašināt zināšanas par valodas situāciju Latgalē un Latvijā kopumā, apzinoties arī savu atbildību par latgaliešu rakstu valodas un latviešu literārās valodas attīstību.

Vidusskolas latviešu valodas mācību saturā ir iekļauti temati, lai, izmantojot atbilstošas darba formas, mācību metodes un metodiskos paņēmienus, rosinātu skolēnus domāt un spriest par valodu dažādību, statusu un funkcijām, latviešu valodas paveidiem, to nozīmi indivīda un sabiedrības dzīvē, saistot gan latviešu valodas, gan latgaliešu rakstu valodas mācībās un citos mācību priekšmetos gūtās zināšanas un prasmes, nostiprinātu pašvadītas mācīšanās prasmi.

¹ *Latgaliešu rakstu valoda. Mācību priekšmeta standarts 10.–12. klasei*. URL: <https://www.visc.gov.lv/lv/standarti-un-vadlinijas>

Vidējās izglītības pakāpē skolēni tiek rosināti iepazīt latgaliešu rakstu valodā izdotos literāros un zinātniskos darbus, kā arī lasīt plašsaziņas līdzekļus, kritiski izvērtēt to valodas kvalitāti, satura ticamību, diskutēt par problēmjaudājumiem un argumentēti paust savu viedokli. Īpaša uzmanība pievēršama skolēnu latgaliešu valodas lietojumam un saziņas kultūrai sociālajos tīklos, e-pastā u. tml.

Vidējās izglītības pakāpē tiek padziļināta stilistikas jautājumu izpratne, iepazīstot dažādu valodas stilu un žanru tekstus, saskatot tiem raksturīgos racionālos un ekspresīvos valodas līdzekļus, skatot tekstu kontekstā, uztverot zemtekstu un ņemot vērā dažādu zīmju un simbolu nozīmi, vērtējot to lietderīgumu. Svarīgi, lai skolēni, mācoties no labiem latgaliešu rakstu valodas paraugiem, izkoptu savu runas stilu mutvārdos un rakstveidā, attīstītu radošo domāšanu un prasmi veidot tekstus formālās un neformālās valodas lietojuma situācijās, kā arī apzinātos atšķirības starp latgaliešu rakstu valodu un izloksnēm, to izmantojumu dažādu žanru un stilu tekstos.

Tāpat kā pamatizglītībā, arī vidējās izglītības pakāpē mācību saturā netiek iekļauti lingvistiskās teorijas jautājumi, ko skolēni apgūst latviešu literārās valodas stundās. Tāpēc mācību saturā gan teorētiski, gan, jo īpaši, praktiski akcentējamas tās valodas sistēmas parādības, kas ir specifiskas latgaliešu

rakstu valodai visos valodas līmeņos, lai nostiprinātu un paplašinātu skolēnu zināšanas un izkoptu valodas lietojuma prasmi.

Svarīgi pievērst uzmanību tiem valodas faktiem, kuru pārziņāšana sekmēs latviešu literārās valodas apguvi.

Apgūstot jebkuru valodu, svarīgi to skatīt kultūrvēsturiskā un attiecīgajam laika posmam raksturīgās valodas vides kontekstā, tāpēc mācību saturā iekļauti temati, kurus apgūstot skolēni labāk iepazīs gan valodu dažādību Latgalē un tās ietekmētājfaktorus, gan latgaliešu valodas pasaulainu, veidos sapratni par latgaliešu rakstu valodu un kultūru kā unikālu Latgales reģiona un Latvijas bagātību, šī kultūrvēsturiskā mantojuma transformēšanas iespējām 21. gs.

Programmas īstenošana sekmēs kompetenta latgaliešu rakstu valodas lietotāja veidošanos, kurš uztver valodu kā paštēla būtisku sastāvdaļu, prot izmantot valodas līdzekļus atbilstoši saziņas vajadzībām, kā arī īstenot sevi Latgales daudz kultūru sabiedrībā, aizraujot un ieinteresējot citās valodās runājošos gan par latgaliešu rakstu valodu un kultūru, gan valsts valodu un Latvijas vēsturi un kultūras bagātībām.

MĀCĪBU SASNIEGUMU VĒRTĒŠANAS FORMAS UN METODISKIE PAŅĒMIENI

Vērtēšanas pieeja un pamatprincipi

Skolēna zināšanu, prasmju un attieksmes vērtēšanā būtisks faktors ir ne tikai sasniedzamais rezultāts, bet arī skolēna izaugsme. Tāpēc svarīgi diagnosticēt skolēnu latgaliešu rakstu valodas sākotnējo prasmes līmeni un izvēlēties tādas mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskos paņēmienus, lai noteiktu skolēna sasniegumus konkrēta temata apgūvē un motivētu mācīties, pilnveidot savas zināšanas un prasmes. Lai skolēns varētu mērķtiecīgi uzlabot savus rezultātus, nepieciešams sniegt efektīvu atgriezenisko saiti un atbalstu, iesaistot darbā arī klasesbiedrus, kuriem latgaliešu rakstu valodas apgūvē ir labākas sekmes. Svarīgi sekmēt dzimtās izloksnes vai dzimtās valodas, latviešu literārās valodas vērtības apzināšanos.

Vērtējot skolēnu sasniegumus latgaliešu rakstu valodā, izmantojami tie paši principi, formas un metodiskie paņēmieni, kas definēti latviešu valodas mācību kursa standartā un programmas paraugā¹.

Vērtēšanai standartā ir noteikti šādi **pamatprincipi**.

1. Sistēmiskuma princips – mācību snieguma vērtēšanas pamatā ir sistēma, kuru raksturo regulāru un pamatotu, noteiktā secībā veidotu darbību kopums.
2. Atklātības un skaidrības princips – pirms mācību snieguma demonstrēšanas skolēnam ir zināmi un saprotami plānotie sasniedzamie rezultāti un viņa mācību snieguma vērtēšanas kritēriji.
3. Metodiskās daudzveidības princips – mācību snieguma vērtēšanai izmanto dažādus vērtēšanas metodiskos paņēmienus.
4. Iekļaujošais princips – mācību snieguma vērtēšana tiek pielāgota ikviena skolēna dažādajām mācīšanās vajadzībām, piemēram, laika dalījums un ilgums, vide, skolēna snieguma demonstrēšanas veids, piekļuve vērtēšanas darbam.
5. Izaugsmes princips – mācību snieguma vērtēšanā, īpaši mācīšanās posma noslēgumā, tiek ņemta vērā skolēna individuālā mācību snieguma attīstības dinamika. Vērtēšanas norises laiku mācību procesā un biežumu, saturu, uzdevuma veidu, vērtēšanas formu un metodiskos paņēmienus, vērtēšanas kritērijus, vērtējuma izteikšanas veidu un dokumentēšanu izvēlas atbilstoši vienam no trim vērtēšanas mērķiem – diagnosticējošā, formatīvā vai summātīvā vērtēšana.

¹ Lazdiņa, S., Murinska, S., Šalme, A., Urbanoviča, I. (2019) *Latviešu valoda I. Pamatkursa programmas paraugs vispārējai vidējai izglītībai*. Rīga: VISC.

Vērtēšanas veidi un aspekti	Diagnosticējošā vērtēšana	Formatīvā vērtēšana	Summatīvā vērtēšana
Vērtēšanas mērķis	Noteikt skolēna apgūtās zināšanas, izpratni, prasmes, vērtībās balsītus ieradumus un kompleksus sasniedzamos rezultātus mācību procesa plānošanai un pilnveidei, piemēram, turpmāko plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu precizēšanai, mācību uzdevumu izvēlei.	Noteikt skolēna apgūtos sasniedzamos rezultātus atgriezeniskās saites sniegšanai skolēnam un skolotājam, lai uzlabotu skolēna sniegumu un plānotu turpmāko mācību procesu. Veicināt skolēna mācību motivāciju attīstīt pašvadītas mācīšanās prasmes, iesaistot viņu vērtēšanas procesā.	Noteikt skolēna apgūtos sasniedzamos rezultātus mācību rezultāta novērtēšanai un dokumentēšanai. Summatīvās vērtēšanas rezultātus var izmantot arī, piemēram, lai uzlabotu skolēna sniegumu, izvērtētu mācību procesā izmantotās metodes, pieņemtu lēmumus par turpmāko darbu.
Norises laiks un biežums	Ieteicams veikt tēmas vai temata, mācību kursa vai mācību gada sākumā.	Veicama pēc vajadzības mācību procesa laikā.	Veicama mācību posma noslēgumā.
Vērtēšanas saturs	Iepriekšējā mācību posmā plānotie rezultāti, kas nepieciešami turpmākā mācību satura apguvē.	Temata, tēmas u. tml. mācīšanās posma laikā plānotie rezultāti.	Mācību posma noslēgumā plānotie rezultāti.
Vērtēšanas uzdevumu veidi	Uzdevuma veidu skolotājs izvēlas atbilstoši plānotajam skolēnam sasniedzamajam rezultātam.		
Vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni	Mutiski, rakstiski, praktiski vai kombinēti. Novērošana, saruna, aptauja, uzdevumu veikšana, darbs ar tekstu, tekstveide, monologs, prezentācija, projekts, diskusija, darbs ar karti u. c		
Vērtētājs	Skolotājs un/vai skolēns atbilstoši izstrādātajiem vērtēšanas kritērijiem.		
Vērtēšanas kritēriji	Kritērijus izstrādā skolotājs atbilstoši plānotajam skolēnam sasniedzamajam rezultātam, vērtēšanas formai un metodiskajam paņēmienam. Kritēriju izstrādē un vērtēšanā var iesaistīt skolēnus, lai pilnveidotu skolēna pašvadītas mācīšanās prasmes.		
Vērtējuma izteikšanas veids un dokumentēšana	Vērtējumu izsaka, dokumentē atbilstoši mērķauditorijai (piemēram, skolēns, kolēģis, atbalsta personāls), lai mērķtiecīgi atbalstītu skolēna mācīšanos un sekotu līdz skolēna sniegumam ilgtermiņā. Vērtējumu var izteikt apguves līmeņos, procentos, punktus, ieskaitīts/neieskaitīts.	Vērtējumu vidējās izglītības pakāpē izsaka 10 ballu skalā katrā mācību kursā atbilstoši plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem.	

IETEIKUMI MĀCĪBU DARBA ORGANIZĀCIJAI

Plānojot mācību saturu, katras tēmas apgūvē pievēršama uzmanība dažādu mācību kursu kopsakarībām. Latgaliešu rakstu valodas apgūvē nodrošināma saikne ar latviešu valodas un literatūras mācību priekšmetu, jo vispārīgie teorētiskie jautājumi tiek apgūti šo kursu stundās. Aktualizējama latgaliešu literatūras, publicistikas un zinātnisko pētījumu iepazīšana, jo, padziļinot skolēnu zināšanas par latgaliešu rakstu valodas attīstību un statusa, funkciju maiņu dažādos laika posmos un izkopjot skolēnu valodas stila izjūtu, izmantojami gan literārie, gan publicistikas un zinātniskie darbi.

Latgaliešu rakstu valodas un kultūras nozīme lokālās un nacionālās identitātes veidošanā, komunikācijas līdzekļi un to ietekme, informācijas ieguve un tās ticamības pārbaude u. c. jautājumi ir saistāmi ar sociālo zinību un vēstures, svešvalodu, kultūras un mākslas, teātra un drāmas, ģeogrāfijas mācību kursa satura atbilstošiem jautājumiem.

Vidējās izglītības pakāpē skolēns pilnveido pamatzglītībā iegūtās digitālās zināšanas un iemaņas, attīsta prasmi izmantot tiešsaistes komunikācijas rīkus,

apstrādāt un vizualizēt datus, tekstus, iegūstot un izmantojot latgaliešu rakstu valodas apguvei nepieciešamo informāciju, veidojot savus tekstus.

Lai pilnvērtīgāk apgūtu latgaliešu rakstu valodu, nepieciešams regulāri izkopt skolēnu runāšanas, lasīšanas un rakstīšanas prasmes, iepazīstot dažādu valodas stilu un autoru literāros, publicistikas un zinātniskos darbus, attīstīt skolēnu patstāvīgā darba iemaņas, plānojot pašvadītu mācīšanos un individuālo, pāru vai grupu pētniecisko darbu, projektus. Katrai tēmai norādīti zinātnieku pētījumi un citi darbi, kuros rodama būtiska informācija mācību satura veidošanai. Daudzas noderīgas publikācijas un citi mācību procesā izmantojami materiāli pieejami arī resursu sarakstā norādītajos rakstu krājumos, kalendāros, plašsaziņas un mācību līdzekļos, CD ierakstos u. c.

Mācību saturu un tā norisi skolotājs plāno atbilstoši katras skolas mācību darba organizācijas specifikai, kombinējot programmas paraugā norādītos tematus un izmantojot dažādas darba formas, mācību metodes un metodiskos paņēmienus tā, lai tiktu sasniegti plānotie rezultāti.

MĀCĪBU SATURA APGUVES NORISE (70 stundas)

Tēma	Latgaliešu rakstu valoda – mūsu kultūras mantojums		18 st.
	Komunikatīvā un valodas kompetence	Sociokultūras kompetence	
No izlokšnes līdz rakstu valodai 6 st.	<p>Skaidro jēdzienus <i>valoda, izlokšne, dialekts, reģiolekts</i>.</p> <p>Prot izmantot “Valodniecības pamatterminu skaidrojošo vārdnīcu”, zinātnieku publikācijas un latviešu valodas kursā gūtās zināšanas, pamatojot savu viedokli.</p> <p>Prot iegūt un analizēt informāciju, kā dažādos avotos tiek dēvēta latgaliešu rakstu valoda, apkopot gūtās atziņas un formulēt secinājumus.</p> <p>Saprot, kā vēsturiski izveidojies augšzemnieku dialekts un izlokšņu dažādība Latvijā.</p> <p>Klausoties un lasot uztver kopīgo un atšķirīgo latviešu valodas dialektos, savā un citās augšzemnieku dialekta izlokšnēs.</p> <p>Stāsta par savu dzimto vai audioierakstos un lingvistiskajās publikācijās iepazītu izlokšni, salīdzina ar latgaliešu rakstu valodu.</p> <p>Iepazīst augšzemnieku dialekta izlokšņu grupu dažādību.</p> <p>Izsaka pieņēmumus par dažādu augšzemnieku dialekta izlokšņu līdzību ar latgaliešu rakstu valodu, ilustrē ar piemēriem atšķirīgās parādības.</p> <p>Izmantojot publicētos izlokšņu materiālus un savu pieredzi, veido informatīvu materiālu par latgaliešu rakstu valodas fonoloģiskās sistēmas pamatā esošo izlokšņu raksturīgajām iezīmēm.</p> <p>Veido un regulāri papildina savu valodniecības terminu e-vārdnīcu.</p>	<p>Zina, ka latviešu valodas pamats ir latgaļu, sēļu, zemgaļu un kuršu cilts valoda.</p> <p>Zina, ka latviešu valodas izlokšnēs sastopama dažādu valodu ietekme.</p> <p>Saprot, kuri vēstures notikumi ietekmējuši izlokšņu un kopnacionālās valodas veidošanos.</p> <p>Saprot, kāda ir izlokšņu un lībiešu valodas nozīme latviešu valodas attīstībā senāk un mūsdienās.</p> <p>Prot paskaidrot, kāpēc prasme runāt dzimtajā izlokšnē ir pozitīvi vērtējama.</p> <p>Spēj argumentēti spriest par izlokšnēm un dialektiem kā latviešu kultūras bagātību.</p> <p>Saskata līdzīgo un atšķirīgo latviešu un citu valodu ģeolingvistiskajā situācijā.</p> <p>Prot izmantot dažādas historiogrāfiskās un ģeolingvistiskās kartes, lai izzinātu baltu un citu cilšu pārvietošanos un etniskā sastāva veidošanos Latgalē un Latvijā.</p>	

<p>Latgaliešu rakstu valodas vēstures fakti un attīstība</p> <p>12 st.</p>	<p>Patstāvīgi iegūst informāciju par vēsturisko situāciju, kad sāka veidoties latgaliešu rakstu valoda.</p> <p>Lasot zinātniskās un populārzinātniskās publikācijas, noskaidro būtiskākos latgaliešu rakstu valodas attīstības posmus, nozīmīgākos darbus un personības.</p> <p>Salīdzina latgaliešu un latviešu rakstības veidošanās apstākļus un norisi un argumentēti iesaistās diskusijā.</p> <p>Lasa dažādu laika posmu publikācijas latgaliešu rakstu valodā, saskata pārmaiņas rakstībā, apkopo iegūto informāciju.</p> <p>Salīdzina savus vērojumus par latgaliešu rakstības attīstību ar valodnieku atziņām, uzstājas klasē ar zinātniskiem ziņojumiem, pārskatiem.</p> <p>Pēta un salīdzina latgaliešu rakstu valodas pareizrakstības noteikumus (1929., 2008. g.).</p> <p>Lasa un analizē diskusijas par latgaliešu pareizrakstības problēmām, t. s. “vecu” un “jauno” ortogrāfiju, uzstājas ar publisku runu, iejūtoties kāda autora vai tā oponenta lomā.</p> <p>Izsaka pieņēmumus, kā latgaliešu rakstu valoda varētu attīstīties, ja nebūtu drukas aizliegumu.</p> <p>Diskutē par latgaliešu rakstu valodas aizlieguma iemesliem un sekām 20. gadsimtā, ilustrējot savu viedokli ar faktiem un piemēriem, kas iegūti no pētījumiem, publikācijām presē un ģimenes locekļiem.</p> <p>Iepazīst un raksturo latgaliešu rakstu valodas normēšanas vēsturi.</p> <p>Salīdzina divu vai vairāku rakstu valodu veidošanās un pastāvēšanas apstākļus dažādās valstīs (Latvijā, Igaunijā, Norvēģijā u. c.).</p> <p>Veido mācību enciklopēdiju vai citu kolektīvu populārzinātnisku darbu par latgaliešu rakstu valodas vēsturē nozīmīgākajiem notikumiem, personībām, vietām utt.</p> <p>Raksta literāras esejas, miniatūras, publicistiska rakstura darbus par dažādiem latgaliešu rakstu valodas vēstures jautājumiem.</p>	<p>Zina, kuri faktori un vēstures notikumi ietekmējuši latgaliešu rakstu valodas veidošanos.</p> <p>Zina, ka vēstures ritumā attieksme pret latgaliešu rakstu valodu ir bijusi atšķirīga.</p> <p>Zina Latgales kultūras darbinieku lomu latgaliešu rakstu valodas attīstībā.</p> <p>Zina latgaliešu valodas pētniekus un valodas vēstures nozīmīgākos faktus.</p> <p>Izsaka argumentētu viedokli par latgaliešu valodas pastāvēšanas un attīstības problēmām.</p> <p>Argumentēti pauž viedokli par personības lomu latgaliešu rakstu valodas attīstībā.</p> <p>Apspriež izlokšņu saglabāšanas nepieciešamību un vērtē, kāds varētu būt paša ieguldījums.</p> <p>Saskata ekonomiskās un politiskās situācijas atšķirības latviešu literārās un latgaliešu rakstu valodas veidošanās un attīstības laikā.</p>
---	---	---

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti

Prot saviem vārdiem pastāstīt, kas ir *izloksne, dialekts, valoda, reģiolekts*, kā veidojies augšzemnieku dialekts un kā tas atšķiras no citiem latviešu dialektiem un latgaliešu rakstu valodas.

Prot pamatot savu viedokli par augšzemnieku un citu latviešu valodas dialektu izveidošanos un funkcionēšanu. Saprot, ka valodas paveidu rašanos ietekmē dažādi faktori. Saprot un skaidro ar piemēriem, ka viena dialekta pārstāvji var runāt dažādās, pat ļoti atšķirīgās izloksnēs.

Prot pastāstīt, kāpēc latviešu valodas izloksnes un dialekti ir kultūras vērtība, ar cieņu izturas pret izloksnes izmantošanu ikdienas saziņā.

Izprot vēsturisko apstākļu nozīmi latgaliešu rakstu valodas izveidē un attīstībā.

Pārzina nozīmīgākos latgaliešu rakstu valodas vēstures faktus un attīstības problēmas.

Prot pastāstīt par nozīmīgākajiem notikumiem un personībām, kas ietekmējušas latgaliešu rakstu valodas attīstību.

Ir savs viedoklis par latgaliešu rakstu valodas nozīmi Latgalē dažādos vēstures periodos.

Prot izmantot pētījumus, kartes, vārdnīcas, enciklopēdijas, izloksņu aprakstus, lai iegūtu, izvērtētu informāciju par izloksnēm un dialektiem, latgaliešu rakstu valodas vēstures faktiem.

Zina, kuri cilvēki veidojuši un attīstījuši, pētījuši latgaliešu rakstu valodu, ar cieņu izturas pret viņu veikumu un spēj pastāstīt par to citiem.

Saprot, ka valodas normu ievērošana ir kulturāla cilvēka pazīme.

Resursi

Bernāne, L. (2008) Latgaliešu valodas pareizrakstības jautājumu risinājums presē 20. gadsimta pirmajā pusē. *Via Latgalica: humanitāro zinātņu žurnāls*, 1. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 91.–102. lpp.

Breidaks, A. (2007) Latgališu raksteibys stabiliziešonus XX godu symta pyrmajā trešdaļā. *Darbu izlase*. 2. daļa. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, Daugavpils Universitāte, 480.–486. lpp.

Bukšs, M., Placinskis, J. (1973) *Latgaļu volūdas gramatika un pareizraksteibas vōrdneica*. 2. īspīdums. München: P/s Latgaļu izdevnīceiba.

Grabis, R. (2006) Pārskats par 17. gadsimta latviešu valodas gramatikām. *Darbu izlase*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 82.–149. lpp.

Jansone, I., Stafecka, A. (2013) Latviešu rakstības attīstība: leņzemnieku un augšzemnieku tradīcija. *Latvieši un Latvija*. 1. sējums “Latvieši?”. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 204.–244. lpp.

Kalvāne, S. (2014) Par dažām drukas aizlieguma laika burtnīcām. *Via Latgalica*, 6. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2014, 32.–46. lpp. (Pieejams: journals.ru.lv/index.php/LATG/article/download/1655/1477)

Karkonens-Svensons, S. (2004) Valsts valoda un izloksnes Latvijā un Norvēģijā. *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 97, 17.06.2004. (Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/90119>)

Kļava, G., Lauze, L. (red.; 2016) *Valodas situācija Latvijā: 2010–2015. Sociolingvistisks pētījums*. Rīga: LVA, 2016.

Kursīte, J., Stafecka, A. (2003) *Latgale: valoda, literatūra, folklorā*. Rēzekne: LKC izdevniecība.

- Lazdiņa, S., Marten, H. F., Pošeiko, S. (2010) Latgaliešu valoda kā reģionālā valoda Latvijā (raksturojums un secinājumi Eiropas valodu kontekstā). *Via Latgalica: humanitāro zinātņu žurnāls*, 3. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 6.–18. lpp. (Pieejams: https://www.rta.lv/uploads/source/content_LV/zinatne/RA_zinatniskie_rakstu_krajumi/vialatgalica3.pdf)
- Leikuma, L. (1993) *Gruomota skoluotuojim*. Lielvārde: Lielvārds. (Pieejams: <https://www.lu.lv/filol/dialekt/publikacijas/Gruomota.pdf>)
- Leikuma, L. (2002) Latgališu raksteiba, juos normiešona i Pīters Strods. *Daugavpils universitātes Humanitāro Zinātņu Vēstnesis*, Nr. 2, 38.–48. lpp.
- Leikuma, L. (2004) Divejis latvišu rokstu tradicejis: kūpeigais i atškireigais. *Valodas politika un sociolingvistiskie jautājumi, I. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli*. 20.–23. maijs. Rēzekne: RA, 65.–75. lpp.
- Leikuma, L. (2004) Sibirejā, kur meklējom i atrodom latgalīšus. *Katoļu Dzeive*, Nr. 9, 43. lpp.
- Leikuma, L. (2004) Varakļonišu volūda i pietejumi par jū. *Acta Latgalica*, 13. Daugavpils; Rēzekne, 176.–186. lpp.
- Leikuma, L. (2005) Drupeiti par Sibira katuolim. *Katoļu Dzeive*, Nr. 11, 36.–39. lpp.
- Leikuma, L. (2005) Latgališu raksteiba: nazkod i niule. *Nomales identitātei*. Rakstu krājums par Latgales kultūru, literatūru, folkloru, veltīts drukas aizlieguma atcelšanas simtgadei Latgalē un Rīgas latgaliešu biedrības *Trešo zvaigzne* pastāvēšanas 15 gadiem. Rīga: Madris, 34.–53. lpp.
- Leikuma, L. (2005) Latgališu volūda Pīterpilī. *Katoļu Dzeive*, Nr. 9, 31.–33. lpp.
- Rudzīte, M. (2005) *Darbi latviešu dialektoloģijā*. Rīga: LU Apgāds.
- Stafecka, A. (1991) Trīs posmi latgaliešu rakstu valodas vēsturē. *LZA Vēstis, A daļa*, Nr. 1, 45.–56. lpp.
- Stafecka, A. (1992) Vēlreiz par valodu un dialektu Latgalē. *LZA Vēstis, A daļa*, Nr. 6, 42.–44. lpp.
- Stafecka, A. (1993) Pētera Stroda ortogrāfija un tautā runātā valoda. *Bīskapa Pētera Stroda mantojums*. Rīga: Rīgas Romas katoļu garīgā semināra izdevums, 97.–102., 130.–134. lpp.
- Stafecka, A. (2004) “Evangēlija toto anno.” [1753] un latgaliešu rakstu valodas gaita. *Evangēlija toto anno 1753. Pirmā latgaliešu grāmata*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2004, 224.–284. lpp.
- Stafecka, A. (2008) Latgaliešu pareizrakstības noteikumi: tradicionālais un mainīgais. *Latgaliešu rakstības noteikumi = Latgališu raksteibys nūsacejumi*. Rīga–Rēzekne: Latgolas Studentu centrs, 21.–32. lpp.
- Stafecka, A. (2013) Latgaliešu rakstu valoda. *Latviešu valoda*. A. Veisberga red. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 267.–284. lpp.
- Stafecka, A. (2013) Latviešu valodas dialekti. *Latvieši un Latvija. 1. sējums. Latvieši*. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 245.–274. lpp.
- Šuplinska, I., Lazdiņa, S. (eds., 2009) *Valodas Austrumlatvijā: pētījuma dati un rezultāti*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola.
- Šuplinska, I., Leikuma, L. (2018) Būtiskākie rezultāti un izaicinājumi latgalistikā (2008–2017). *Latvijas Zinātņu akadēmijas Vēstis*. A. daļa. 1. nr., 41.–53. lpp. (Pieejams: http://www.lasproceedings.lv/wp-content/uploads/2019/09/3_Ilga_Suplinska.pdf)
- Trumpa, E. (2012) *Latviešu ģeolingvistikas etīdes*. Rīga: Zinātne. (Pieejams: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/1325>)

Tēma	Latgaliešu rakstu valoda mūsdienu sabiedrībā		20 st.
	Komunikatīvā un valodas kompetence	Sociokultūras kompetence	
<p>Latgaliešu rakstu valodas statuss mūsdienās</p> <p>6 st.</p>	<p>Izpēta vārdnīcās, enciklopēdijās un citos dažādu valodu avotos jēdzienu <i>dzimtā valoda, valsts valoda, latgaliešu rakstu valoda, latviešu literārā valoda, libiešu valoda, minoritātes valoda</i> definīcijas.</p> <p>Skaidro šos jēdzienus saviem vārdiem, ilustrējot ar piemēriem no savas skolas, novada, Latgales un Latvijas valodu situācijas.</p> <p>Formulē būtiskākās atziņas, kas izteiktas Valsts valodas likumā un citos valodas lietojumu regulējošos dokumentos par latgaliešu rakstu valodas un citu valodas paveidu lietojumu dažādās dzīves sfērās.</p> <p>Diskutē klasē par latgaliešu rakstu valodas, latviešu literārās valodas un citu valodu statusu Latvijā un lietojumu Latgalē, Valsts valodas likuma normu ievērošanu praksē.</p> <p>Izmantojot teorētisko literatūru un savu pieredzi, argumentēti izsaka viedokli par valodas situāciju Latgalē un citur Latvijā.</p> <p>Pēta, analizē diskusijas plašsaziņas līdzekļos par latgaliešu rakstu valodas statusu, argumentēti izsaka savu viedokli, izmantojot apgūtos argumentēšanas paņēmienus.</p> <p>Izstrādā projektu latgaliešu rakstu valodas nozīmīguma izpratnes veicināšanai Latvijā, tās apguves, lietojuma sekmēšanai Latgalē.</p>	<p>Izmantojot piemērus, izsaka savu viedokli par vēstures zināšanu lomu latgaliešu rakstu valodas statusa un nozīmes izpratni Latvijas sabiedrībā.</p> <p>Prot raksturot latgaliešu rakstu valodas kā latviešu valodas vēsturiskā paveida lomu Latvijas kultūrā.</p> <p>Stāsta par latgaliešu rakstu valodas izmantošanas iespējām Latgalē un visā Latvijā, ilustrējot to ar faktiem.</p> <p>Skaidro, kāda ir latgaliešu rakstu valodas nozīme personības attīstībā un kultūras mantojuma saglabāšanā.</p> <p>Formulē viedokli par latviešu literārās valodas un tās paveidu nozīmi savas latviešu valodas bagātināšanā un attīstībā.</p>	

<p>Latgaliešu rakstu valoda multikulturālā sabiedrībā Latvijā</p> <p>4 st.</p>	<p>Izmantojot vārdnīcas un teorētiskos avotus, noskaidro jēdzienu <i>kultūra, daudzķkultūru sabiedrība, kultūrdialogs, kultūras mantojums</i> definīcijas.</p> <p>Skaidro šos jēdzienus saviem vārdiem, ilustrējot ar piemēriem no savas pieredzes, skolas, novada, Latgales, citu Latvijas reģionu situācijas viedokļa.</p> <p>Klausoties un lasot uztver informāciju kultūrvēsturiskā tekstā par latgaliešu rakstu valodu un Latgali, strukturē, apkopo, komentē un izvērtē to.</p> <p>Iegūst informāciju par dažādu valodu un kultūru kontaktiem Latgalē, dalās savā pieredzē ar klasesbiedriem.</p> <p>Izzina, kuras valodas funkcijas tiek īstenotas Latgalē, izmantojot latgaliešu rakstu valodu.</p> <p>Pēta latgaliešu rakstu valodas izmantojumu ārpus Latgales, apkopo informāciju un noformē secinājumus.</p> <p>Izmantojot dažādas publikācijas, noskaidro latgaliešu rakstu valodas funkcijas dažādos vēstures periodos, salīdzina iegūtos datus un izsaka savus secinājumus.</p> <p>Izpēta lingvistisko ainavu savā dzīves vietā, savāc un analizē vizuālo un audio informāciju, izstrādā referātu un prezentāciju.</p> <p>Intervē dažādu valodu pārstāvjus, lai iegūtu informāciju par viņu kultūru un zināšanām par Latgali un latgaliešu rakstu valodu, attieksmi pret to.</p> <p>Sagatavo ziņojumu vai referātu par pētījuma rezultātiem.</p> <p>Vērtē latgaliešu rakstu valodas lietojumu dažādās ikdienas saziņas situācijās.</p> <p>Izvēlas situācijai un saziņas partnerim atbilstošu saskarsmes stilu, ievēro saziņas etiķeti saskarsmē ar dažādu kultūru cilvēkiem.</p>	<p>Raksturo valodas funkcijas (domāšanas, nosaukšanas, sazināšanās, ietekmēšanas, kultūrinformācijas saglabāšanas un tālāknodošanas līdzeklis), izmantojot piemērus no dzīves.</p> <p>Stāsta par līdzīgo un atšķirīgo dažādu tautu saskarsmes kultūrā, ilustrējot ar piemēriem no literatūras, zinātniskajiem darbiem, pašu pieredzes.</p> <p>Apspriež <i>dažādas dzīves situācijas, kurās izpaužas tas</i>, ka multikulturālā sabiedrībā var būt atšķirīgi runas uzvedības modeļi.</p> <p>Ar ikdienas pieredzē gūtiem piemēriem ilustrē diskusijas nozīmi viedokļu daudzveidības veicināšanā.</p> <p>Vērtē sabiedriski nozīmīgas diskusijas presē un televīzijā par latgaliešu rakstu valodu, valsts valodu, Latgales kultūru un vēsturi.</p> <p>Prot lojāli izturēties pret dažādiem viedokļiem, korekti izsaka savas domas.</p> <p>Apzinās, ka dažādu objektu nosaukumiem jābūt ērti lietojamiem latviešu valodā, t. sk. arī latgaliski, jo tie ir būtiska Latvijas kultūras daļa.</p> <p>Piedāvā risinājumu, kā veicināt latgaliešu rakstu valodas un latviešu literārās valodas lietojumu Latvijas sabiedrībā.</p>
---	---	---

<p>Latgaliešu rakstu valoda – latgaliešu identitātes pamats</p> <p>4 st.</p>	<p>Lasa zinātnieku publikācijas par dažādiem identitātes veidiem un raksta savas atziņas par izlasīto, demonstrējot jēdzienu <i>personības, etniskā, lokālā, reģionālā, nacionālā, kultūras identitāte</i> sapratni.</p> <p>Pēta Latgales literātu darbus, izzinot, kā tajos atspoguļots latgalietis, viņa valoda un latgaliskā izjūta. Salīdzina ar latgaliešu tēlu citu Latvijas rakstnieku darbos.</p> <p>Lasot, klausoties un/vai skatoties cilvēku dzīvesstāstus, intervijas, mākslas filmas, pēta, kā izpaužas personas valodas, kultūras, lokālās, nacionālās identitātes iezīmes.</p> <p>Veido sev nozīmīgo dzejoļu un citātu izlasi par latgalisko identitāti.</p> <p>Raksturo savas identitātes veidošanos procesu, izsaka un pamato viedokli par vairāku identitāšu līdzāspastāvēšanu un mainību.</p> <p>Apzinās ētikas normas un izturas tolerantā pret citu identitātes izpausmēm.</p> <p>Pamato viedokli par valodas un kultūras nozīmi identitātes veidošanā, izmantojot atbilstošus piemērus un argumentus.</p> <p>Diskutē par dzimtās izloksnes, latviešu resp. latgaliešu (vai citas) valodas un kultūras lomu savas identitātes veidošanā, apzināšanā un izpausmēs.</p>	<p>Izmanto mācībās iegūtās zināšanas, diskutējot par dzimtās izloksnes, latgaliešu rakstu valodas un latviešu literārās valodas saistību ar <i>personības, etnisko, lokālo, nacionālo</i> un <i>kultūras</i> identitāti.</p> <p>Argumentēti raksturo valodas un kultūras nozīmi savas identitātes veidošanā un izpausmē.</p> <p>Saprot, ka literārajos un mākslas darbos atklājas dažādas personāža identitātes.</p> <p>Vēro, kā personas runas uzvedībā atklājas runātāja/rakstītāja piederība valodai, dzīves vietai, tautai, sociālai grupai u. tml.</p> <p>Saprot, ka pastāv dažādi etniskie un kultūras stereotipi, kas var ietekmēt citas personas uztveri.</p> <p>Skaidro, kāda ir ģimenes, dzīves vietas, skolas, dzimtās izloksnes, tradīciju, latgaliešu un citu latviešu valodas paveidu nozīme savas patības apzināšanā un reprezentācijā citiem. Saprot, ka pārspīlēta savas identitātes uzsvēršana var ietekmēt saziņu ar citiem cilvēkiem.</p>
--	--	---

<p>Latgaliešu rakstu valoda saziņā</p> <p>6 st.</p>	<p>Izvēlas saziņas situācijai atbilstošu neformālu vai oficiālu runas uzvedības modeli. Veido komunikatīvā mērķa sasniegšanai atbilstošu mutvārdu vai rakstveida monologu.</p> <p>Prot uzsākt un mērķtiecīgi virzīt dažāda veida sarunas, dialogus, uzklausīt atšķirīgu viedokli, uztvert un izmantot nepieciešamo informāciju.</p> <p>Piedalās dažāda veida rakstveida saziņā, ievērojot latgaliešu rakstu valodas normas.</p> <p>Organizē diskusiju par latgaliešu rakstu valodas veidošanās un funkcionēšanas problēmām, iesaistās tajā, korekti izsaka un argumentē savu viedokli, iebildumus.</p> <p>Novērtē, vai sasniegts komunikatīvais mērķis, un nepieciešamības gadījumā koriģē savu runas uzvedību.</p> <p>Pārzina informācijas ieguves resursus, mērķtiecīgi izvēlas, kārtu, analizē un vērtē informāciju latgaliešu rakstu un citās valodās, salīdzinot dažādus avotos publicēto saturu, tā objektivitāti un ticamību, izmantotos valodas līdzekļus, respektējot autortiesības.</p> <p>Vērtē latgaliešu rakstu valodas, emociju un citu zīmju iederīgumu un nozīmi informatīvos un ekspresīvos tekstos.</p> <p>Diskutē par latgaliešu rakstu valodas kvalitāti un leksisko līdzekļu izmantojumu plašsaziņas līdzekļos un literatūrā.</p> <p>Izmanto zināšanas par dažādu valodas stilu tekstu noformēšanu atbilstoši komunikatīvajam nolūkam savu tekstu veidošanā.</p>	<p>Apzinās izloksnes, latgaliešu rakstu valodas un latviešu literārās valodas savstarpējo ietekmi savā runā un novērtē šīs mijiedarbības pozitīvos un negatīvos rezultātus.</p> <p>Ievēro ētikas un runas kultūras normas, iesaistoties dažādās saziņas situācijās un izmantojot dažādus ziņu nesējus.</p> <p>Regulē savu runas uzvedību, lai īstenotu saziņas mērķus vai mainītu komunikācijas gaitu, ja tiek pārkāptas saziņas kultūras normas.</p> <p>Labvēlīgi izturas pret saziņas partnera uzskatiem un pārlicību.</p> <p>Ievēro runātāja, klausītāja, lasītāja, rakstītāja kultūru.</p>
---	---	--

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti

Izprot, kas ir dzimtā valoda, valsts valoda, latgaliešu rakstu valoda, latviešu literārā valoda, lībiešu valoda, minoritātes valoda.

Saprot, kāds ir latgaliešu rakstu valodas un valsts valodas statuss un funkcijas.

Nostiprina prasmi izteikt viedokli par kultūrvēsturisku informāciju un uzstāties ar ziņojumu par kultūrvēsturiskiem notikumiem.

Zina, ka cilvēkā apvienotas dažādas identitātes.

Prot spriest par latgaliešu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida problēmām tās saglabāšanā, aizsardzībā, attīstībā.

Argumentēti izsaka viedokli par valodas un kultūras nozīmi lokālās un nacionālās identitātes veidošanā.

Saprot, kas raksturīgs latgaliešu lokālās identitātes un nacionālās identitātes izjūtai.

Zina, kādi valodas līdzekļi izmantoti latgaliešu literatūrā latgalieša tēla veidošanā.

Prot iegūt informāciju par personības identitāti, vērtējot dažādus runas uzvedības modeļus gan dzīvē, gan mākslas darbā.

Saprot, ka etnostereotipi nesniedz objektīvu informāciju par personību.

Toleranti izturas pret citu cilvēku dažādām identitātēm.

Saprot, ka Latvijas objektu nominācijā jādominē latviešu, resp. latgaliešu, valodai.

Izprot dažādus komunikācijas veidus, spēj tos identificēt un aprakstīt, analizēt dažādas komunikācijas situācijas, to mērķi un adresātu, kā arī verbālo un neverbālo līdzekļu izmantojumu savā un citu runā.

Zina, kādi saziņas etiķetes līdzekļi un runas uzvedības modeļi izmantojami latgaliešu rakstu valodā dažādās saziņas situācijās.

Prot veidot saziņas situācijai atbilstošus monologus, dialogus, polilogus latgaliešu rakstu valodā.

Prot organizēt diskusiju par latgaliešu rakstu valodas funkcionēšanas problēmām, iesaistīties tajā argumentēti, korekti izteikt savu viedokli.

Prot koriģēt savu runas uzvedību saziņas procesā.

Prot izvēlēties informācijas avotus un apstrādāt informāciju, pārbaudīt tās ticamību, izmantot to savos tekstos.

Prot salīdzināt dažādu etnosu pārstāvju runas uzvedību.

Maina valodas kodu atbilstoši saziņas vajadzībām.

Ir apgūtas ētikas un runas kultūras normas.

Ir paradums izkopt runātāja, klausītāja, lasītāja, rakstītāja kultūru.

Izkopj paradumu ar cieņu izturēties pret citu valodu un kultūru.

Resursi

- Ablijs, M. (2017) *Tā viņi te runā. Ceļojumi pa apdraudētajām valodām*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra.
- Baltiņš, M., Druviete, I. (2017) *Ceļavējš cilvēku ciltij: valoda sabiedrībā*. Rīga: LVA.
- Blinkena, A., Stafecka, A. (1995) Latviešu valoda Lejas Bulānā. *Lejas Bulāna – latviešu ciems Sibīrijā*. Rīga: Zvaigzne ABC, 103.–126. lpp.
- Breidaks, A. (2007) Latgališu raksteibys stabiliziešonus XX godu symta pirmajā trešdaļā. *Darbu izlase*. 2. daļa. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, Daugavpils Universitāte, 480.–486. lpp.
- Cibuļs, J. (2014) *Tautu brīnumainās pasaules*. Rīga: Raudava.
- Čakša, V. (2001) *Latgales ceļš uz garīgo kultūru un muzikālo izglītību*. Rēzekne: RA.
- Čakša, V. (2008) Kultūras identitāti veidojošie faktori Latgalē. *Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi*. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. Rēzekne.
- Druviete, I. (1998) *Latvijas valodas politika Eiropas Savienības kontekstā*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts.
- Druviete, I. (2008) Latviešu valodas sociolingvistisko funkciju dinamika kontaktvalodu ietekmē. *Letonika. 2. kongress. Valodniecības raksti. 2*. Rīga: Madonas poligrāfists. 224.–234. lpp.
- Druviete, I. (2011) Valsts valoda Latvijas lingvistiskajā ainavā. *Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi*. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 6. Rīga: Latgales druka, 13.–22. lpp.
- Druviete, I., Baltaiskalna, D., Ernstsone, V., Poriņa, V. (2001) *Latvijas valodas politikas analīze: ekonomiskie aspekti*. Rīga: Mācību apgāds.
- Ernstsone, V. (2008) *Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte*. Rīga: Zinātne. Nacionālā enciklopēdija. (Pieejams: <https://enciklopedija.lv/>)
- Jansone, I., Stafecka, A. (2013) Latviešu rakstības attīstība: lejiemnieku un augšzemnieku tradīcija. *Latvieši un Latvija*. 1. sējums “Latvieši?”. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 204.–244. lpp.
- Jansone, I., Vulāne A. (red., 2018) *Latviešu valodas rokasgrāmata*. (2018). Rīga: Latviešu valodas aģentūra. (Pieejams: <http://valodasrokasgramata.lv/>)
- Jūrdžs, A. (1999) *Myužeygays kalinders*. (Latgales rokraksta literatūras pirmpublicējums. A. Stafeckas ievads, komentāri un īpatnējo vārdu vārdnīca). Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Kalvāne, S. (2014) Par dažām drukas aizlieguma laika burtnīcām. *Via Latgalica*, 6. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2014, 32.–46. lpp. (Pieejams: journals.ru.lv/index.php/LATG/article/download/1655/1477)
- Kazāks, K. (2017). *Dzirdi balsis (CD). Septiņas dziesmas septiņās latviešu valodas izloksnēs. Latviešu valodas dialekti*. (Pieejams: <https://www.lu.lv/filol/dialekt/publikacijas/dialekti.pdf>) *Libieši 44 atbildēs*. Pieejams: <https://valoda.lv/libiesu-valoda/libiesi-44-atbildes/>)
- Kļava, G., Lauze, L. (red.; 2016) *Valodas situācija Latvijā: 2010–2015. Sociolingvistisks pētījums*. Rīga: LVA, 2016.
- Kristals, D. (2019) *Mazā valodas grāmata*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra.

- Kursīte, J., Stafecka, A. (1995) *Latgaliešu literatūra*. Rīga: Zvaigzne ABC.
- Kursīte, J., Stafecka, A. (2003) *Latgale: valoda, literatūra, folklorā*. Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Kursīte, J. (2016) *Zimju valoda: latviešu žesti*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
- Latgaliešu rakstības noteikumi = Latgališu rakstībys nūšacejumi*. Rīga, 2007. (Pieejams: <https://m.likumi.lv/doc.php?id=164904>)
- Latgališu kultūrys ziņu portāls *lakug.lv. Volūda*. (Pieejams: <http://www.lakuga.lv/category/https://pilsetuteksti.blogspot.com/voluda/>)
- Latviešu valodas aģentūra. *Valsts valoda. Dialekti*. (Pieejams: <https://valoda.lv/valsts-valoda/dialekti/>)
- Latviešu valodniecības attīstība: informatīvi izglītojoša elektroniskā karte” (īšāk “Lingvistiskā karte”, <http://www.lingvistiskakarte.lv/info/1>)
- Lazdiņa, S. (2009) Projekta metodoloģija. *Valodas Austrumlatvijā*. Rēzekne: RA izdevniecība.
- Lazdiņa, S. (2010) Latgaliešu valoda: instrumenti erozijas pakāpes noteikšanai un novēršanai. *Latgalistikys kongresu materiali. Via Latgalica*. Humanitāro zinātņu žurnāls. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 42.–55. lpp.
- Lazdiņa, S. (2012) Latgaliešu valoda kā instruments Latgales reģiona attīstībā: lingvistiskās ainavas dati tūrisma industrijas kontekstā. *Via Latgalica: Latgalistikys kongresu materiali IV*. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 75.–86. lpp.
- Lazdiņa, S. (2014) “*A kuo tu vari izškaidruot volūdu?*” *Folklingvistika jeb nevalodnieku devums valodniecībā*. (Pieejams: https://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/BaltuFilologija-XXIII_2_.pdf)
- Lazdiņa, S. (red.; 2015) *Latgalieša CV: no senlaikiem līdz 21. gadsimtam*. Papildinātais izdevums. Rēzekne: Rēzeknes Augstškola.
- Leikuma, L. (2000) Latvijas vietu vārdu rakstības jautājumi. *Baltu filoloģija IX*. Rīga: LU, 75.–86. lpp.
- Malahovskis, V. (2013) Latgaliskās identitātes izpausmes trimdā. *Via Latgalica: humanitāro zinātņu žurnāls*, 5. Rēzekne: Rēzeknes Augstškola, 86.–93. lpp.
- Mouls, Dž. (2003). *Biznesa kultūra un etiķete Eiropas valstīs*. Rīga: J. Rozes apgāds.
- Nacionālā enciklopēdija*. (Pieejams: <https://enciklopedija.lv>)
- Pošeiko, S. (2012) Valodas loma sociālās identitātes veidošanā. *Latgalistikys kongresu materiali. IV*. Rēzekne: Rēzeknes Augstškola, 135.–150. lpp. Pošeiko, S. (2009) Valodas loma identitātes saglabāšanā un veidošanā. *Valodas Austrumlatvijā: pētījuma dati un rezultāti* (red. S. Lazdiņa, I. Šuplinska). Rēzekne, 130.–146. lpp.
- Pošeiko, S. (2016) Latgaliešu rakstu valodas attīstība. *Valodas situācija Latvijā: 2010–2015. Sociolingvistisks pētījums*. Rīga: LVA, 173.–193. lpp. (Pieejams: https://valoda.lv/wp-content/uploads/docs/Petijumi/Sociolingvistika/VSL_2015_web.pdf)
- Pošeiko, S. (2019) *Pilsētu teksti kā lingvistiskās ainavas stāsti*. Emuārs.
- Spolskis, B. (2011) *Valodas pārvaldība*. Druvieta, I. (tulk.). Rīga: Zinātne.
- Stafecka, A. (1991) Pašlaik aktuālākie latgaliešu rakstības jautājumi. *Valodas aktualitātes 1990*. Rīga: Zinātne, 164.–168. lpp.
- Stafecka, A. (1993) Par latgaliešu uzvārdu un personvārdu pareizrakstību. *LZA Vēstis, A daļa*, Nr. 2, 36.–37. lpp.

- Stafecka, A. (1995) Latgaliešu rakstu valodas normēšanas gaita un stāvoklis mūsdienās. *Baltu filoloģija*, V. Rīga: LU Baltu valodu katedra, 18.–23. lpp.
- Stafecka, A. (1996) Neizmantotās iespējas latgaliešu rakstu valodas bagātināšanā. *Latgaliešu literārās (rakstu) valodas izpētes problēmas*. Rēzekne: RA, 115.–121. lpp.
- Stafecka, A. (2004) *Evangelia toto anno.. (1753). Pirmā latgaliešu grāmata*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts.
- Stafecka, A. (red.; 2016) *Avoti vēl neizsīkst. Latviešu valodas dialekti 21. gadsimtā*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts.
- Šuplinska, I., Lazdiņa, S. (red., 2009) *Valodas Austrumlatvijā: pētījuma dati un rezultāti*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola.
- Trumpa, E., Stepīņa, A. (2011/2012) Dažas piezīmes par jaunākajiem latgaliskās identitātes pētījumiem. *Akadēmiskā Dzīve*, 48, 75.–81. lpp. (Pieejams: www.lu.lv/adz/jaunakais/identity/; <https://www.lu.lv/portals/repozitorijs/>)
- Valsts valodas likums*. (1999). Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=14740>
- Vanags, P. (red., 2016–2020) *Latviešu valodniecības attīstība: informatīvi izglītojoša elektroniskā karte*. (Pieejams: <http://www.lingvistiskakarte.lv/info/1>)
- Veisbergs, A. (red.; 2013) *Latviešu valoda*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
- Vulāne, A. (2011) Augšzemnieku dialekta, latgaliešu rakstu valodas un latviešu literārās valodas koeksistences problemātika. *Valodas situācija Latvijā: 2004–2010*. Rīga: LVA, 128.–140. lpp.

Teksts latgaliešu rakstu valodā		16 st.
Komunikatīvā un valodas kompetence	Sociokultūras kompetence	
<p>Izmanto dažādus klausīšanās un lasīšanas paņēmienus, iepazīstot latgaliešu valodā radītos dažādu valodas stilu tekstus, veido dialogu ar tekstu, vērtē valodas līdzekļu izmantošanas meistarību.</p> <p>Spriež par teksta uzbūvi, analizējot valodas vienību iederīgumu un mijiedarbību tajā.</p> <p>Noskaidro latgaliešu rakstu valodai raksturīgākos stilistiskos un mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus, analizē to estētisko un ekspresīvo nozīmi tekstā un radoši izmanto savā runā.</p> <p>Iepazīst dažādu žanru zinātniskos un populārzinātniskos tekstus latgaliešu rakstu valodā, analizē to uzbūvi un tipiskos izteiksmes līdzekļus, izmanto gūto pieredzi savu tekstu veidošanā un mācību darbībā.</p> <p>Analizē daiļliteratūras, publicistikas un sarunvalodas stila tekstus latgaliešu rakstu valodā, nosaka raksturīgās iezīmes dažādu žanru teksta uzbūvē un valodas līdzekļu lietojumā.</p> <p>Veido dažādu žanru emocionāli ekspresīvus vai informatīvus tekstus, izmantojot iederīgus izteiksmes līdzekļus.</p> <p>Vērtē latgaliešu rakstu valodā radītos lietišķā stila tekstus, analizē to struktūru un satura kvalitāti, valodas līdzekļu izmantojumu.</p> <p>Veido reklāmas, darba sludinājumus, uzņēmuma vizītkarti u. c. latgaliešu rakstu valodā, savstarpēji vērtē izveidotā teksta iedarbību uz adresātu.</p> <p>Izspēlē lietišķās situācijas, kurās jārisina dažādi saziņas uzdevumi; novērtē verbālo un neverbālo līdzekļu nozīmi noteikta saziņas mērķa sasniegšanai.</p> <p>Saskata kanoniskā stila īpatnības, iepazīstot sakrālos un hagiogrāfiskos darbus, analizē to uzbūves, satura un valodas īpatnības.</p> <p>Salīdzina tekstus un skaidro to kopīgās un atšķirīgās iezīmes, nosakot tajos stila dominanti un raksturīgās pazīmes.</p> <p>Spriež par stilistiskajām īpatnībām savos un citu autoru tekstos.</p> <p>Vāc izlokšņu materiālu un izmanto to savas valodas bagātināšanai.</p>	<p>Saskata Latgalei aktuālu jautājumu izklāstu dažādu valodas stilu darbos.</p> <p>Saskata līdzīgo un atšķirīgo racionālo un emocionālo līdzekļu izvēlē dažādu valodas stilu tekstos latgaliešu rakstu valodā un latviešu literārajā valodā.</p> <p>Klausoties un lasot dažādu valodas stilu darbus latgaliešu rakstu valodā, saskata iespējas bagātināt savu vārdu krājumu ar dažādu leksikas slāņu vienībām.</p> <p>Klausoties un lasot dažādus tekstus, skatoties filmas un citus mākslas darbus, saskata Latgalei raksturīgās vides, tradīciju un citu kultūras aspektu atspoguļojumu un analizē to raksturošanas līdzekļus.</p> <p>Klausās, vēro, lasa, izvērza kritērijus un salīdzina, analizē stila izpausmes, īpatnības un veidošanās likumsakarības mūzikas, modes, arhitektūras, literatūras u. c. jomās Latgalē un citur Latvijā dažādos vēstures posmos.</p> <p>Atbilstoši savai pieredzei secina un skaidro, kā stili mijiedarbojas dažādās dzīves jomās.</p> <p>Saskata latgaliešu pasaulainas atspoguļojumu dažādās valodas vienībās, nosaka tai raksturīgo.</p> <p>Pēta latgaliešu pasaules uztveres un vērtību sistēmas atspoguļojumu kolokācijās, frazeoloģismos, sakāmvardos un parunās, izmanto apgūtās zināšanas savos tekstos.</p> <p>Nosaka līdzīgo un atšķirīgo latgaliešu rakstu valodas un latviešu literārās valodas pasaulainā, analizējot vārddarināšanas, leksikas un gramatikas vienību izmantojumu dažādos tekstos.</p> <p>Salīdzina un vērtē verbālas un neverbālas zīmes un simbolus žanriski dažādos tekstos.</p>	

Identificē stilistiski marķētās valodas vienības, vērtē to izmantojumu dažādu valodas stilu tekstos, nosaka to nozīmi un iederīgumu autora komunikatīvo mērķu sasniegšanā.

Diskutē par jaundarinājumiem latgaliešu rakstu valodā, pamato savu viedokli, izmantojot dažādus paņēmienus.

Izmanto sistēmiski saderīgus latgaliešu rakstu valodas un/vai izlokšņu līdzekļus, lai veidotu noteiktam stilam un saziņas nolūkam atbilstošu tekstu. Sistemātiski izkopj savu mutvārdu un rakstveida tekstu veidošanas prasmi, rediģē darbu, pārbauda pareizrakstību, izmantojot lingvistiskos avotus.

Attīsta un sistemātiski izkopj individuālo stilu, prasmīgi izvēlas valodas līdzekļus komunikatīvi iederīga teksta veidošanai.

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti

Izvēlas piemērotākos verbālos un neverbālos līdzekļus savu tekstu veidošanā un bagātināšanā, pamatojot šo izvēli ar racionāliem un emocionāliem argumentiem.

Izmanto zināšanas par dažādām zīmju sistēmām teksta izpratnē un veidošanā.

Izmanto zināšanas par dažādu stilu un žanru tekstu veidošanu latviešu literārajā un latgaliešu rakstu valodā, stilistiski un emocionāli ekspresīvu valodas līdzekļu funkcionēšanas likumībām, lai patstāvīgi vai pēc noteiktiem paraugiem veidotu ikdienas un profesionālajai saziņai atbilstošus mutvārdu un rakstveida tekstus.

Iederīgi izmanto vārdšķiru gramatiskās kategorijas, dažādas leksiskās un frazeoloģiskās vienības, sintaktiskās konstrukcijas un atbilstošas pieturzīmes sava teksta veidošanā latgaliešu rakstu valodā, lai skaidri un precīzi izteiktu domas, īstenotu saziņas nolūku un radītu vēlamu iespaidu uz adresātu.

Pārzina un mērķtiecīgi izmanto savos darbos visu līmeņu valodas strukturālos elementus, kas piešķir tekstam tēlainību un emocionālo nokrāsu.

Prot noteikt latgaliešu pasaulainas atspoguļojumu dažādu valodas līmeņu vienībās.

Saprot, kādas ir individuālā stila īpatnības, un mērķtiecīgi, sistemātiski pilnveido to. Izmanto savu individuālo stilu dažādās saziņas situācijās, izvērtējot izvēlēto valodas līdzekļu atbilstmi un efektivitāti.

Identificē un vērtē raksturīgākās kļūdas savos un citu veidotajos dažādu stilu un žanru tekstos, novērš tās, rediģējot tekstu.

Tekstā ievēro latgaliešu rakstu valodas pareizrakstības normas.

Respektē autortiesības un intelektuālā īpašuma tiesības, precīzi citējot autorus un noformējot atsauces uz avotiem.

Resursi

- Kalnača, A., Lokmane, I. (atb. red.; 2009) *Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda*. Rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
- Kvašīte, R. (2013) Latviešu valodas stili. *Latviešu valoda*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
- Lakuga.lv (2020) *Radeitys jaunys latgališu uzleimis aplikacejom "Whats.App" i "Telegram"*. (Pieejams: <https://www.lakuga.lv/2020/04/26/radeitys-jaunys-latgalisu-uzleimis-aplikacejom-whatsapp-i-telegram/>)
- Lazdiņa, S., Marten, H. F., Pošeiko, S. (2008) Lingvistiskās ainavas metode – netradicionāls ceļš multilingvisma jautājumu izpētē un mācīšanās. *Tagad*. Nr. 1. Rīga: LVA, 43.–49. lpp.
- Lazdiņa, S., Matisovs, I. (2012) Pilsētas sociolingvistiskās ekoloģijas studijas: Rēzeknes lingvistiskā un kultūrainava transformācijas procesā. *Ģeogrāfija mainīgajā pasaulē*. IV Latvijas ģeogrāfijas kongress. Referātu tēzes. 2012. gada 16.–17. marts. Rīga, 74.–76. lpp.
- Lazdiņa, S., Pošeiko, S., Marten, H. F. (2013) Baltijas valstu lingvistiskā ainava: dati, rezultāti, nākotnes pētījumu perspektīvas. *Via Latgalica*. Nr. 5. Rēzekne: RA. 2013. 37.–49. lpp.
- Leikuma, L. (2004) Nu presis viesturis [latgaliešu prese Krievijā]. *Katoļu Dzīve*, Nr. 10, 36.–37. lpp.
- Liepa, D. (2011) *Latvijas preses valoda*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts.
- Liepa, D. (b. g.) *Ziņu žanra raksturojums interneta portālos*. (Pieejams: https://www.lu.lv/filol/valoda/ind_3_publ_r_Dites.htm)
- Matisovs, I. (2012) Latgales pilsētu ielu nosaukumu medībās. *A12 februāris/marts* 1 (4), 53.–57. lpp.
- Matisovs, I. (2013) Toponīmi un vēsturisku personu vārdi mūsdienu Latgales urbanonīmos. *Via Latgalica*. Humanitāro zinātņu žurnāls V. Rēzekne: Rēzeknes Augstskolas redakcija, 49.–61. lpp.
- Murinska, S. (2011) Valodu kontakti Baltijas valstu vides reklāmās. *Latgale kā kultūras pierobeža II*. Daugavpils: DU Akadēmiskais apgāds "Saule", 244.–254. lpp.
- Pošeiko, S. (2009) *Sociolingvistiskā vide Jēkabpils un Preiļu rajonos*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, Baltu filoloģijas pētnieciskais centrs.
- Pošeiko, S. (2009) Receptes anketēšanas procesa veiksmīgai plānošanai un realizēšanai. *Tagad*. Nr. 4. Rīga: LVA, 24.–30. lpp.
- Pošeiko, S. (2010) Valodu funkcionēšana Jēkabpils un Preiļu rajona privātajā un publiskajā telpā. *Latgalistikys kongresa materiali II*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 114.–124. lpp.
- Pošeiko, S. (2011a) Latgaliešu valodas perspektīvas Latgales reģiona lingvistiskajā ainavā. *Latgalistikys kongresu materiali III*. Rēzekne. 247.–265. lpp.
- Pošeiko, S. (2012) Telpas kategorija Latgales reģiona lingvistiskajā ainavā. *Via Latgalica IV*. Rēzekne, 106.–112. lpp.
- Pošeiko, S. (2012) Afiša kā interaktīva valodas zīme Rēzeknes pilsētas ainavā. *Via Scientiarum* 1. Ventspils: VA, 225.–242. lpp.
- Pošeiko, S. (2012) Lingvistiskā ainava – līdzeklis pragmatiskās kompetences apgūvē un pilnveidē. *Valodu apguve: problēmas un perspektīva VII*. Liepāja: LiePA, 272.–285. lpp.
- Pošeiko, S. (2013) Grafiti pilsētvidē: vēsture, izveide, uztvere. *Linguistica Lettica*. Latviešu valodas institūta rakstu krājums. Nr. 21. Rīga: LaVI, 133.–166. lpp.
- Pošeiko, S. (2014) Sievietes vizuālais atainojums Baltijas valstu semiotiskajā ainavā. *Māksla un mūzika kultūras diskursā*. Rēzekne: RA, 44.–56. lpp.
- Pošeiko, S. (2014) Komerčiālie ergonīmi Baltijas valstu lingvistiskajā ainavā. *Vārds un tā pētīšanas aspekti*. Nr. 18 (2). Liepāja: LiePA, 178.–193. lpp.
- Pošeiko, S. (2015) Kreatīvie publisko zīmju izveides līdzekļi Baltijas valstu pilsētvidē. *Via Latgalica VI*, Rēzekne.
- Rodari, Dž. (1997) *Fantāzijas grāmata*. Rīga: Zvaigzne ABC.
- Rozenbergs, J. (1995) *Latviešu valodas stilistika*. Rīga: Zvaigzne ABC.
- Spolskis, B. (2011) *Valodas pārvaldība*. Rīga: Zinātne.

Latgaliešu rakstu valoda izglītībā un informācijpratība

16 st.

Komunikatīvā un valodas kompetence

Strādājot grupās, pēta dažādos laika posmos radītos latgaliešu rakstu valodas mācību līdzekļus atbilstoši izstrādātajiem kritērijiem un sagatavo referātu par pētījuma rezultātiem.

Noskaidro, kāda informācija par latgaliešu rakstu valodu, literatūru, kultūru, Latgales dabu un vēsturi atrodama skolas mācību līdzekļos, izstrādā savus ieteikumus tās pilnveidošanai.

Piedalās diskusijā par valodu vērtību, apguves motivāciju, savām un citu cilvēku valodu apguves grūtībām, argumentē savu viedokli.

Diskutē par latgaliešu rakstu valodas statusu izglītības sistēmā, iespējām apgūt latgaliešu rakstu valodu, argumentēti izsaka savu viedokli, apkopo ieteikumus situācijas uzlabošanai.

Raksturo būtiskākos faktorus, kas veicina un kas kavē izloksnes, latgaliešu rakstu valodas apguvi, pārrunā un klasificē galvenās grūtības, kas rodas latgaliešu valodas mācībās, ilustrējot ar piemēriem, apspriež, kā tās pārvarēt, kāda veida paņēmienus un atbalstmateriālus izmantot.

Izstrādā konstruktīvus priekšlikumus savas latgaliešu rakstu valodas un latviešu literārās valodas pilnveidei.

Izvēlas piemērotākos latgaliešu valodas mācību resursus, valodas korpusus savas runas pilnveidei, pamatojot izvēli ar racionāliem un emocionāliem argumentiem.

Lai pilnīgāk izzinātu noteiktu problēmu, jautājumu vai tematu un veidotu savu tekstu, mērķtiecīgi izvēlas, kārtu, analizē un vērtē informāciju, salīdzinot dažādos avotos publicēto tekstu saturu un tajos izmantotos valodas līdzekļus.

Analizē dažādos laika posmos presē un citās publikācijās sniegto informāciju, komentāros izteiktos viedokļus par Latgali un latgaliešu rakstu valodu, vērtē to patiesumu, nosaka lingvistiskos un vizuālos ietekmes paņēmienus un manipulācijas rīkus.

Vērtē latgaliešu valodas kvalitāti digitālajā laikmetā; formulē priekšlikumus, kā pilnveidot tās lietojumu mediju vidē.

Atrod, atlasa, izvērtē, strukturē, uzkrāj un izmanto informāciju atbilstoši konkrētajām vajadzībām un mācību mērķiem.

Sociokultūras kompetence

Zina, ka valodas apguve ir mērķtiecīga un sistemātiska darba rezultāts.

Saprot, ka ir dažādi informācijas avotu veidi un atšķirīga to ticamības pakāpe.

Pārzina latgaliešu rakstu valodas apguvei, attīstības vēstures un Latgales kultūrvides izzināšanai nepieciešamos nozīmīgākos drukātos un tīmeklī atrodamos resursus, izmanto tos mācoties.

Analizē plašsaziņas līdzekļu un sociālo tīklu tekstus, zemtekstu un kontekstu, lai identificētu izmantotos ietekmes paņēmienus un manipulācijas rīkus, saskaņotu maldinošu informāciju, priekšstatus un viedokļus, noteiktu informācijas autentiskumu un ticamību.

Salīdzina dažādus informācijas avotus pēc noteiktiem kritērijiem, nosaka to uzticamību, konkrētajā situācijā izmanto atbilstošāko, respektējot autortiesības.

Izmantojot citu autoru darbus, ievēro ētikas un autortiesību normas.

Argumentēti izsaka viedokli, apspriežot informācijas ticamības un faktu patiesuma pārbaudes nepieciešamību un iespējas.

Vērtē dažādus komentārus un izteikumus sociālajos tīklos, izsaka savas domas par autora atbildību, izplatot publiskajā vidē kādu informāciju.

Diskutē klasē par to, kāda ir valodas nozīme informācijas saprašanā, ko drīkst un ko nedrīkst publiskot sociālajos tīklos, kāpēc cilvēki dažādi uztver un interpretē informāciju.

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti

Zina, kāda ir latgaliešu rakstu valodas loma izglītībā.

Zina nozīmīgākos lingvistiskos, vēstures un kulturoloģijas resursus, kur var iegūt ticamu informāciju par latgaliešu rakstu valodu.

Izvēlas mācību uzdevumu veikšanai dažādus informācijas avotus, salīdzina un vērtē informācijas patiesumu tajos.

Argumentēti izvēlas piemērotākos latgaliešu rakstu valodas mācību resursus savas valodas pilnveidei.

Analizē un vērtē verbālus un neverbālus izteiksmes līdzekļus, arī grafiskus līdzekļus, kas izmantoti dažādos masu medijos un to vēstījuma žanros.

Pārzina un prot analizēt, izmantot lingvistiskos līdzekļus un grafiskos paņēmienus, kuri ir būtiski, veidojot saturu dažādos masu medijos un to vēstījuma žanros.

Atbildīgi izturas pret savas informācijas publiskošanu.

Apzinās, ka nav publiskojama sava un citu sensitīvā informācija.

Ievēro runas uzvedības normas.

Resursi

Bukšs, M., Placinskis, J. (1973) *Latgaļu volūdas gramatika un pareizrakstības vārdnīca*. 2. īspīdums. München: P/s Latgaļu izdevnīceiba.

Cibuļš J., Leikuma L. (2003) *Vasals! Latgaliešu valodas mācība*. Rīga: N.I.M.S. (Pieejams arī: <http://www.lu.lv/filol/dialekt/publikacijas/Vasals.pdf>)

Dimants, A., Russ-Mols, S. (2009) *Žurnālistika*. Rīga: Biznesa augstskola "Turība".

Druviete, I. (2010) *Skatījums. Valoda, sabiedrība, politika*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

Džozefs, Dž. Ē. (2008) *Valoda un politika*. Rīga: Zinātne.

Jansone, I., Vulāne A. (red., 2018) *Latviešu valodas rokasgrāmata*. (2018). Rīga: Latviešu valodas aģentūra. (Pieejams: <http://valodasrokasgramata.lv/>)

Kalnača, A., Lokmane, I. (atb. red.; 2009). *Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda*. Rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds

Kambala, S. (1921) *Latvišu volūdas gramatika Latgališu izlūksnē. Etimologija*. Rēzekne, 1921.

Kruks, S. (2005) *Radiožurnālistika*. Rīga: Valters un Rapa.

Lasmane, S. (2012) *Komunikācijas ētika*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

Latgališu kultūrys ziņu portāls *lakuga.lv*. (Pieejams: <https://www.lakuga.lv/>)

Latviešu valodas korpusi. Rīga: Latvijas Universitāte, Matemātikas un informātikas institūts. (Pieejams: www.korpuss.lv)

Lazdiņa, S., Martens, H. F., Šuplinska, I. (2009) Latgališu literāruo volūda izgleiteībā. *Via Latgalica* 2009, 64.–72. lpp.

Leikuma L. (2003) *Latgališu volūda 1: Intensīvā mācību kursa materiāli*. Sanktpēterburgas Valsts universitāte. (Pieejams arī: <http://www.lakuga.lv/>)

Leikuma, L. (1993) Gruomota školuoouojim. Lielvārde: Lielvārds. (Pieejams: <https://www.lu.lv/filol/dialekt/publikacijas/Gruomota.pdf>)

Rožukalne, A. (2011) *Kas? Kur? Kāda? Mūsdienu mediju auditorija*. Rīga: Biznesa augstskola "Turība".

Skrynda, O. (1908) *Латышская грамматика латгальскаго нарѣчя* – Latvišu volūdas gramatika. Pēterburga: b. i.

Strods, P. (1922) *Latvišu volūdas gramatika latgališim*. Rēzekne: b. i.

Strods, P. (kom. pr.; 1929) Nuteikumi par latgališu izluksnes ortografiju. *Zidūnis*, Nr. 7, 21. (1669)–22. (1670) lpp.

Svenne, S., Baško, P. (1929) *Latvišu voludas gramatika latgališim. Pamatškolu I un II klases kurss*. Rīgā.

Svenne S., Baško P. (1929) *Latvišu voludas gramatika latgališim. Pamatškolu III klases kurss*. Rīgā.

Trasuns, F. (1921) *Latvišu voludas Gramatika del latgališim*, Reiga: Valters un Rapa.

Vanags, P. (red., 2016–2020) *Latviešu valodniecības attīstība: informatīvi izglītojoša elektroniskā karte*. (Pieejams: <http://www.lingvistiskakarte.lv/info/1>)

Veisbergs, A. (red.; 2013) *Latviešu valoda*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

Vilcāne, V. (2021) *Kas par latgališu volūdu saceits Valsts volūdys politikys pamatnūstuodnēs 2021.–2027. godam?* (Pieejams: <https://www.lakuga.lv/2020/12/14/kas-par-latgalisu-volodu-saceits-valsts-voludys-politikys-pamatnustuodnes-2021-2027-godam/>)

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti

Raksturo valodas situāciju Latgalē, skatot to latviešu valodas attīstības un mazākumtautību valodu pastāvēšanas kontekstā.

Zina latgališu rakstu valodas vēstures būtiskākos faktus, Latvijas un emigrācijā esošo kultūras darbinieku un valodnieku ieguldījumu tās saglabāšanā un attīstībā.

Saprot un pamato, kāda ir indivīda loma latgališu rakstu valodas, latviešu literārās valodas un izlokšņu pilnvērtīgas funkcionēšanas sekmēšanā.

Prot mainīt valodas kodu atbilstoši saziņas situācijas vajadzībām.

Iepazīst teorētiskajos avotos un plašsaziņas līdzekļos publicēto informāciju par latgališu rakstu valodu un valodas situāciju Latvijā, salīdzina to ar informāciju par valodu daudzveidību citās valstīs.

Interesējas par latgališu rakstu valodas vēsturi un izpēti, sabiedrības attieksmi pret to, formulē argumentētu viedokli par latgališu rakstu valodas nozīmi Latvijas kultūrā un savā dzīvē.

Pārzina latgališu rakstu valodas mācību resursus un prot izvēlēties savas valodas pilnveidei piemērotākos.

Mērķtiecīgi izvēlas dažādus informācijas avotus, vērtē to piemērotību konkrētu tematu, jautājumu izzināšanai, problēmu risināšanai, mācību uzdevumu un pētījuma veikšanai. Atlasa, kārtu un analizē informāciju, vērtē dažādu tekstu saturu un izmantotos racionālos un ekspresīvos valodas līdzekļus.

Izvēlas piemērotākos verbālos un neverbālos līdzekļus savu komunikatīvo vajadzību īstenošanai, pamato to lietojumu.

Analizē plašsaziņas līdzekļos pausto informāciju, raksturo izmantotos valodas līdzekļus, nosakot informācijas ticamību un vērtējot autoru izvēlētos adresāta ietekmēšanas paņēmienus un līdzekļus.

Izkopj un ievēro saziņā klausītāja, runātāja, lasītāja un rakstītāja kultūru.

Toleranti izturas pret saziņas partnera uzskatiem un pārliecību. Vērtē komunikācijas procesu un saziņas mērķu sasniegšanu, regulē savu lingvistisko uzvedību.

Pārzina latviešu valodas stilu raksturīgās iezīmes un izmanto šīs zināšanas, analizējot latgališu rakstu valodas tekstus un veidojot komunikatīvajai situācijai, teksta tipam, valodas stilam un žanram atbilstošus tekstus.

Ir paradums rediģēt un pilnveidot savu tekstu, pārliecināties par tā valodisko kvalitāti, izmantojot atbilstošus uzziņu resursus.

Analizē dažādos laika posmos latgališu rakstu valodā radītus daiļliteratūras, publicistikas, sakrālos, zinātniskos tekstus, raksturo izmantoto valodas līdzekļu nozīmi autora komunikatīvā nolūka īstenošanā.

Klausās, salīdzina un vērtē audioierakstus, dažādus mutvārdu, t. sk. izlokšņu, tekstus, pēta, analizē un diskutē par atšķirībām izrunā. Nosaka kopīgo un atšķirīgo mutvārdu un rakstveida runā.

Vāc, apkopo un izmanto mācību darbā izlokšņu materiālu un kultūrvēsturisko informāciju.

Izmanto mācību procesā iegūtās zināšanas, lai veidotu konkrētām saziņas situācijām atbilstošus zinātniskā, lietišķā, publicistikas, daiļliteratūras valodas stila atsevišķu žanru tekstus latgaliešu rakstu valodā, izkoptu savu individuālo stilu, sistemātiski pilnveido un bagātina savu valodu.

Respektē autortiesības un intelektuālā īpašuma tiesības, precīzi citējot autorus un rūpīgi noformējot atsauces uz avotiem.

Vērtē valodas un citu zīmju nozīmi un lietojumu dažādu žanru tekstos un mērķtiecīgi izmanto tās savu veidošanā.

Demonstrē latgaliešu rakstu valodas izpratni visos valodas līmeņos, prasmi analizēt tekstu un valodas līdzekļu izmantojumu tajā, apzināti izmantot dažādu valodas līmeņu vienības sava teksta veidošanā.

Ievēro latgaliešu rakstu valodas ortogrāfijas noteikumus.

MĀCĪBU SATURA IZSTRĀDĒ UN APGUVĒ IZMANTOJAMIE RESURSI

- Ablijs, M. (2017) *Tā viņi te runā. Ceļojumi pa apdraudētajām valodām*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra.
- Baltiņš, M., Druviete, I. (2017) *Ceļavējš cilvēku ciltij: valoda sabiedrībā*. Rīga: LVA.
- Bernāne, L. (2008) *Latgaliešu valodas pareizrakstības jautājumu risinājums presē 20. gadsimta pirmajā pusē. Via Latgalica: humanitāro zinātņu žurnāls, 1*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 91.–102. lpp. (Pieejams: https://www.rta.lv/uploads/source/content_LV/zinatne/RA_zinatniskie_rakstu_krajumi/vialatgalica1.pdf)
- Berra, S. (2020) *Autentiski teksti valodas apguvē: teorijas, pieejas un pieredzes stāsti*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts.
- Blinkena, A., Stafecka, A. (1995) *Latviešu valoda Lejas Bulānā. Lejas Bulāna – latviešu ciems Sibīrijā*. Rīga: Zvaigzne ABC, 103.–126. lpp.
- Breidaks, A. (2007) *Latgališu rakstībys stabilizācienuos XX godu symta pyrmajā trešdaļā. Darbu izlase. 2. daļa*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, Daugavpils Universitāte, 480.–486. lpp.
- Breidaks, A. (2007) *Latviešu valodas vēsturiskā gramatika. Darbu izlase. 2. daļa*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, Daugavpils Universitāte, 522.–590. lpp.
- Bukšs, M., Placinskis, J. (1973) *Latgaļu volūdas gramatika un pareizrakstības vōrdneica. 2. īspīdums*. München: P/s Latgaļu izdevnīceiba.
- Cibuļš, J., Leikuma, L. (2003) *Vasals! Latgaliešu valodas mācība*. Rīga: SIA “N. I. M. S.”
- Cibuļš, J. (2014) *Tautu brīnumainās pasaules*. Rīga: Raudava.
- Čakša, V. (2001) *Latgales ceļš uz garīgo kultūru un muzikālo izglītību*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola.
- Čakša, V. (2008) *Kultūras identitāti veidojošie faktori Latgalē. Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola.
- Dimants, A., Russ-Mols, S. (2009) *Žurnālistika*. Rīga: Biznesa augstskola “Turība”.
- Druviete, I. (1998) *Latvijas valodas politika Eiropas Savienības kontekstā*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts.
- Druviete, I. (2008) *Latviešu valodas sociolingvistisko funkciju dinamika kontaktvalodu ietekmē. Letonika. 2. kongress. Valodniecības raksti. 2*. Rīga: Madonas poligrāfists. 224.–234. lpp.
- Druviete, I. (2010) *Skatījums. Valoda, sabiedrība, politika*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
- Druviete, I. (2011) *Valsts valoda Latvijas lingvistiskajā ainavā. Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 6*. Rīga: Latgales druka, 13.–22. lpp. (Pieejams: https://www.valodaskonsultācijas.lv/uploads/suggested_sources/6/pdf/valodas_prakse_Nr6.pdf#page=4)
- Druviete, I., Baltaiskalna, D., Ernstsone, V., Porina, V. (2001) *Latvijas valodas politikas analīze: ekonomiskie aspekti*. Rīga: Mācību apgāds.
- Džozefs, Dž. Ē. (2008) *Valoda un politika*. Rīga: Zinātne.
- Ernstsone, V. (2008) *Valsts valodas likums: vēsture un aktualitāte*. Rīga: Zinātne. Nacionālā enciklopēdija. (Pieejams: <https://enciklopedija.lv/>)
- Grabis, R. (2006) *Pārskats par 17. gadsimta latviešu valodas gramatikām. Darbu izlase*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 82.–149. lpp.
- Jansone, I., Stafecka, A. (2013) *Latviešu rakstības attīstība: lejzēmiēku un augšzēmiēku tradīcija. Latvieši un Latvija. 1. sējums “Latvieši”*. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 204.–244. lpp.
- Jansone, I., Vulāne A. (red., 2018) *Latviešu valodas rokasgrāmata*. (2018). Rīga: Latviešu valodas aģentūra. (Pieejams: <http://valodasrokasgramata.lv/>)

- Kalnača, A., Lokmane, I. (atb. red.; 2009). *Valoda: nozīme un forma. Plašsaziņas līdzekļu valoda*. Rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. (Pieejams: https://www.apgads.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/VNF_9/Book_Valoda_Nozime_Forma_9.pdf)
- Kalvāne, S. (2010) *Ieskats Latgales katoļu baznīcu grāmatu krājumos (18.–20. gs.) Via Latgalica: Latgalistikys kongresu materialī, II*. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 29.–41. lpp. (Pieejams: https://www.lu.lv/filol/latgalistica/doc/LKM_2.pdf)
- Kalvāne, S. (2014) *Par dažām drukas aizlieguma laika burtnīcām. Via Latgalica, 6*. Rēzekne: Rēzeknes Augstškola, 2014, 32.–46. lpp. Pieejams: journals.ru.lv/index.php/LATG/article/download/1655/1477)
- Kambala, S. (1921) *Latvišu wolodas gramatika Latgališu izlūksnē. Etimologija*. Rēzekne, 1921.
- Karkonens-Svensons, S. (2004) *Valsts valoda un izlūksnes Latvijā un Norvēģijā. Latvijas Vēstnesis, Nr. 97*, 17.06.2004. (Pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/90119>)
- Kļava, G., Vītola, I. (red.; 2011) *Valodas situācija Latvijā: 2004–2010. Sociolingvistisks pētījums*. Rīga: LVA.
- Kļava, G., Lauze, L. (red.; 2016) *Valodas situācija Latvijā: 2010–2015. Sociolingvistisks pētījums*. Rīga: LVA, 2016.
- Kovaļevska, O. (2015). *Uzvārdi un sādžas Latgalē*. (Pieejams: https://www.geo.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/gzzf/Konferences/LU_73_konf/Kovaļevska_Uzvardi_un_sadzas_Latgalee.pdf)
- Kristals, D. (2019) *Mazā valodas grāmata*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra.
- Kruks, S. (2005) *Radiožurnālistika*. Rīga: Valters un Rapa.
- Kursīte, J. (2016) *Zimju valoda: latviešu žesti*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
- Kursīte, J., Stafecka, A. (1995) *Latgaliešu literatūra*. Rīga: Zvaigzne ABC.
- Kursīte, J., Stafecka, A. (2003) *Latgale: valoda, literatūra, folklorā*. Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Kvašīte, R. (2013) Latviešu valodas stili. A.Veisbergs (red.). *Latviešu valoda*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
- Lakuga.lv (2020) *Radeitys jaunys latgališu uzleimis aplikacejom “Whats.App” i “Telegram”*. (Pieejams: <https://www.lakuga.lv/2020/04/26/radeitys-jaunys-latgalisu-uzleimis-aplikacejom-whatsapp-i-telegram/>)
- Lasmane, S. (2012) *Komunikācijas ētika*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
- Latgaliešu rakstības noteikumi= Latgališu raksteibys nūsacejumi*. Rīga, 2007. (Pieejams: <https://m.likumi.lv/doc.php?id=164904>)
- Latgaliešu valodas korpusi*. (Pieejams: <http://hipilatlit.ru.lv>)
- Latkovskis, L. (1968) *Latgaļu uzvārdi, palames un dzymtas*. Minchene: Latgaļu izdevnīceiba.
- Latkovskis, L. (1971) *Latgaļu uzvārdi, palames un dzymtas, II. daļa*. Minchene: Latgaļu izdevnīceiba.
- Latviešu valodas aģentūra. *Valsts valoda. Dialekti*. (Pieejams: <https://valoda.lv/valsts-valoda/dialekti/>)
- Latviešu valodas korpusi*. Rīga: Latvijas Universitāte, Matemātikas un informātikas institūts. (Pieejams: www.korpusi.lv)
- Latviešu valodniecības attīstība: informatīvi izglītojoša elektroniskā karte*” (īsāk “Lingvistiskā karte”) Pieejams: <http://www.lingvistiskakarte.lv/info/1>
- Laumane, B. (zin. vad.;1999) *Latviešu valodas dialektu atlants. Leksika*. Rīga: Zinātne. (Pieejams arī: <http://epupa.valoda.lv/registracija?saite=kartes>)
- Lazdiņa, S. (2009) *Projekta metodoloģija. Valodas Austrumlatvijā*. Rēzekne: RA izdevniecība.
- Lazdiņa, S. (2010) *Latgaliešu valoda: instrumenti erozijas pakāpes noteikšanai un novēršanai. Latgalistikys kongresu materialī*. Via Latgalica. Humanitāro zinātņu žurnāls. Rēzekne: Rēzeknis Augstškola, 42.–55. lpp. (Pieejams: https://www.lu.lv/filol/latgalistica/doc/LKM_2.pdf)

- Lazdiņa, S. (zin. red.; 2012) *Ausmas zeme. Enciklopēdisks izdevums skolēniem*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola.
- Lazdiņa, S. (2012) *Latgaliešu valoda kā instruments Latgales reģiona attīstībā: lingvistiskās ainavas dati tūrisma industrijas kontekstā. Via Latgalica: Latgalistikys kongresu materiāli IV*. Rēzekne: Rēzeknis Augstskola, 75.–86. lpp.
- Lazdiņa, S. (2014) *“A kuo tu vari izšķaidruot volūdu?” Folklīngvistika jeb nevalodnieku devums valodniecībā*. (Pieejams: https://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/PDF/BaltuFilologija-XXIII_2_.pdf)
- Lazdiņa, S. (red.; 2015) *Latgalieša CV: no senlaikiem līdz 21. gadsimtam*. Papildinātais izdevums. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola.
- Lazdiņa, S., Marten, H. F., Pošeiko, S. (2010) *Latgaliešu valoda kā reģionālā valoda Latvijā (raksturojums un secinājumi Eiropas valodu kontekstā)*. Via Latgalica: humanitāro zinātņu žurnāls, 3. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 6.–18. lpp. Pieejams: https://www.rta.lv/uploads/source/content_LV/zinatne/RA_zinatnieskie_rakstu_krajumi/vialatgalica3.pdf
- Lazdiņa, S., Matisovs, I. (2012) *Pilsētas sociolingvistiskās ekoloģijas studijas: Rēzeknes lingvistiskā un kultūrainava transformācijas procesā. Ģeogrāfija mainīgajā pasaulē. IV Latvijas ģeogrāfijas kongress. Referātu tēzes. 2012. gada 16.–17. marts. Rīga, 74.–76. lpp.*
- Lazdiņa, S., Pošeiko, S. (2015) “Lai varētu vairāk ieinteresēt skolēnus mācību darbā, lai pašai būtu interesantāk strādāt” – kā saglabāt un mācīt valodas e-gadsimtā? *Valodas apguve: problēmas un perspektīva Nr. 12*. Liepāja: LiePA, 84.–104. lpp.
- LgSC mājaslapa ar jaunāko informāciju par literatūru, kultūru, izglītību, citiem aktīviem jautājumiem, pasākumu afišas, arī daiļdarbi, recenzijas un latgaliešu rakstu valodas apguves materiāli (vārdnīca, uzdevumi, rakstu valodas pareizrakstības noteikumi)*. (Pieejama: <http://lgsc.lv/>)
- Leikuma, L. (1993) *Gruomota skoluotuojim*. Lielvārde: Lielvārds. (Pieejams: <https://www.lu.lv/filol/latgalistica/index.htm>)
- Leikuma, L. (2000) *Latvijas vietu vārdu rakstības jautājumi*. Baltu filoloģija IX. Rīga: LU, 75.–86. lpp.
- Leikuma, L. (2002) *Latgaliešu raksteiba, juos normiešona i Pīters Strods*. Daugavpils universitātes Humanitāro Zinātņu Vēstnesis, Nr. 2, 38.–48. lpp.
- Leikuma L. (2003) *Latgaliešu volūda 1: Intensīvā mācību kursa materiāli*. Sanktpēterburgas Valsts universitāte. (Pieejams arī: <http://www.lakuga.lv/>)
- Leikuma, L. (2004) *Divejis latviešu rokstu tradīcijas: kupeigais i atšķirīgais. Valodas politika un sociolingvistiskie jautājumi, I*. Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli. 20.–23. maijs. Rēzekne: RA, 65.–75. lpp.
- Leikuma, L. (2004) *Nu presis viesturis [latgaliešu prese Krievijā]*. Katōļu Dzeive, Nr. 10, 36.–37. lpp.
- Leikuma, L. (2004) *Sibīrijā, kur meklejom i atrodom latgaliešus*. Katōļu Dzeive, Nr. 9, 43. lpp.
- Leikuma, L. (2004) *Varakļonišu volūda i pietejumi par jū*. Acta Latgalica, 13. Daugavpils; Rēzekne, 176.–186. lpp.
- Leikuma, L. (2005) *Latgaliešu raksteiba: nazkod i niule. Nomales identitātei. Rakstu krājums par Latgales kultūru, literatūru, folkloru, veltīts drukas aizlieguma atcelšanas simtgadei Latgalē un Rīgas latgaliešu biedrības Trešo zvaigzne pastāvēšanas 15 gadiem*. Rīga: Madris, 34.–53. lpp.
- Leikuma, L. (2005) *Drupeiti par Sibīri katnolim*. Katōļu Dzeive, Nr. 11, 36.–39. lpp.
- Leikuma, L. (2005) *Latgaliešu volūda Pīterpilī*. Katōļu Dzeive, Nr. 9, 31.–33. lpp.
- Leikuma, L., Mežs, I. (teksta aut.; 2015) *Viena zeme, vieni laudis, nevienāda valodiņa*. Latviešu valodas izlokšņu paraugi. Rīga: UPETIT
- Lielbārdis, A. (sast: 2012) *Psalmu dziedāšana Latgalē DVD*. Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas izdevniecība.
- Liepa, D. (2011) *Latvijas preses valoda*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts.
- Liepa, D. (b. g.) *Ziņu žanra raksturojums interneta portālos*. (Pieejams: https://www.lu.lv/filol/valoda/ind_3_publ_r_Dites.htm)
- Lietuviešu-latviešu-latgaliešu vārdnīca*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2013. (Pieejams: <http://hipilatlit.ru.lv/dictionary/lv/dictionary.html>)

- Lukaševičs, V. (2011) *Latgaliešu-latviešu vārdnīca*. Daugavpils: DU apgāds "Saule".
- Malahovskis, V. (2013) *Latgaliskās identitātes izpausmes trimdā*. Via Latgalica: humanitāro zinātņu žurnāls, 5. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 86.–93. lpp. (Pieejams: https://www.rta.lv/uploads/source/content_LV/zinatne/RA_zinatnieskie_rakstu_krajumi/vialatgalica5.pdf)
- Matisovs, I. (2012) *Latgales pilsētu ielu nosaukumu medībās*. A12 februāris/marts 1 (4), 53.–57. lpp.
- Matisovs, I. (2013) *Toponīmi un vēsturisku personu vārdi mūsdienā Latgales urbanonimos*. Via Latgalica. Humanitāro zinātņu žurnāls V. Rēzekne: Rēzeknes Augstskolas redakcija, 49.–61. lpp. (Pieejams: https://www.rta.lv/uploads/source/content_LV/zinatne/RA_zinatnieskie_rakstu_krajumi/vialatgalica5.pdf)
- Mouls, Dž. (2003). *Biznesa kultūra un etiķete Eiropas valstīs*. Rīga: J. Rozes apgāds.
- Murinska, S. (2011) *Valodu kontakti Baltijas valstu vides reklāmās. Latgale kā kultūras pierobeža II*. Daugavpils: DU Akadēmiskais apgāds "Saule", 244.–254. lpp.
- Nacionālā enciklopēdija*. (Pieejams: <https://enciklopedija.lv>)
- Pošeiko, S. (2009) *Receptes anketēšanas procesa veiksmīgai plānošanai un realizēšanai*. Tagad. Nr. 4. Rīga: LVA, 24.–30. lpp.
- Pošeiko, S. (2009) *Sociolingvistiskā vide Jēkabpils un Preiļu rajonos*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, Baltu filoloģijas pētnieciskais centrs.
- Pošeiko, S. (2009) *Valodas loma identitātes saglabāšanā un veidošanā. Valodas Austrumlatvijā: pētījuma dati un rezultāti*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 130.–146. lpp.
- Pošeiko, S. (2010) *Valodu funkcionēšana Jēkabpils un Preiļu rajona privātajā un publiskajā telpā*. Latgalistikys kongresa materiāli II. Rēzekne: Rēzeknis Augstskola, 114.–124. lpp.
- Pošeiko, S. (2011) *Latgaliešu valodas perspektīvas Latgales reģiona lingvistiskajā ainavā*. Latgalistikys kongresu materiāli III. Rēzekne: Rēzeknis Augstskola, 247.–265. lpp.
- Pošeiko, S. (2012) *Afīša kā interaktīva valodas zīme Rēzeknes pilsētas ainavā*. Via Scientiarum 1. Ventspils: VA, 225.–242. lpp.
- Pošeiko, S. (2012) *Lingvistiskā ainava – līdzeklis pragmatiskās kompetences apguvē un pilnveidē. Valodu apguve: problēmas un perspektīva VII*. Liepāja: LiePA, 272.–285. lpp.
- Pošeiko, S. (2012) *Telpas kategorija Latgales reģiona lingvistiskajā ainavā*. Via Latgalica IV. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 106.–112. lpp.
- Pošeiko, S. (2012) *Valodas loma sociālās identitātes veidošanā*. Latgalistikys kongresu materiāli. IV. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 135.–150. lpp.
- Pošeiko, S. (2013) *Grafiiti pilsētvidē: vēsture, izveide, uztvere*. Linguistica Lettica. Latviešu valodas institūta rakstu krājums. Nr. 21. Rīga: LaVI, 133.–166. lpp.
- Pošeiko, S. (2014) *Komerčiālie ergonomi Baltijas valstu lingvistiskajā ainavā*. Vārds un tā pētīšanas aspekti. Nr. 18 (2). Liepāja: LiePA, 178.–193. lpp.
- Pošeiko, S. (2014) *Sievietes vizuālais atainojums Baltijas valstu semiotiskajā ainavā*. Māksla un mūzika kultūras diskursā. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 44.–56. lpp.
- Pošeiko, S. (2015) *Kreatīvie publisko zīmju izveides līdzekļi Baltijas valstu pilsētvidē*. Via Latgalica VI. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 91.–110. lpp.
- Pošeiko, S. (2016) *Daugavpils lingvistiskā ainava diahroniskā skatījumā*. Via scientiarum : starptautiskās jauno lingvistu konferences rakstu krājums. 3. laidziens. Ventspils, Liepāja: Ventspils Augstskola, Liepājas Universitāte, 77.–102. lpp.
- Pošeiko, S. (2016) *Latgaliešu rakstu valodas attīstība*. Valodas situācija Latvijā: 2010–2015. Sociolingvistisks pētījums. Rīga: LVA, 173.–193. lpp. (Pieejams: https://valoda.lv/wp-content/uploads/docs/Petijumi/Sociolingvistika/VSL_2015_web.pdf)
- Pošeiko, S. (2019) *Pilsētu teksti kā lingvistiskās ainavas stāsti*. Emuārs.
- Rodari, Dž. (1997) *Fantāzijas grāmata*. Rīga: Zvaigzne ABC.
- Rozenbergs, J. (1995) *Latviešu valodas stilistika*. Rīga: Zvaigzne ABC.

- Rožukalne, A. (2011) *Kas? Kur? Kāda? Mūsdienu mediju auditorija*. Rīga: Biznesa augstskola "Turība".
- Rūķe, V. (1939) *Latgales izlokšņu grupējums*. Rīga: Filologu biedrības raksti, XIX. 133.–188. lpp. (līdz ar 3 karšu ielīmēm). (Pieejams: http://home.lu.lv/~etrumpa/Dialekti/DATUBAZE/A_METODIKA_KARTOGRAFIJA_1.html)
- Salceviča, I. (2005) *Gadsimts latgaliešu prozā un lugu rakstniecībā: 1904.–2004*. Rīga: Zinātne.
- Skrynda, O. (1908) *Латвишская грамматика латгальского наречья – Latvišu volūdas gramatika*. Pēterburga: b. i.
- Spolskis, B. (2011) *Valodas pārvaldība*. Druviete, I. (tulk.). Rīga: Zinātne.
- Stafecka, A. (1991) *Pašlaik aktuālākie latgaliešu rakstības jautājumi*. Valodas aktualitātes 1990. Rīga: Zinātne, 164.–168. lpp.
- Stafecka, A. (1991) *Trīs posmi latgaliešu rakstu valodas vēsturē*. LZA Vēstis, A daļa, Nr. 1, 45.–56. lpp.
- Stafecka, A. (1992) *Vēlreiz par valodu un dialektu Latgalē*. LZA Vēstis, A daļa, Nr. 6, 42.–44. lpp.
- Stafecka, A. (1993) *Par latgaliešu uzvārdu un personvārdu pareizrakstību*. LZA Vēstis, A daļa, Nr. 2, 36.–37. lpp.
- Stafecka, A. (1993) *Pētera Stroda ortogrāfija un tautā runātā valoda*. Bīskapa Pētera Stroda mantojums. Rīga: Rīgas Romas katoļu garīgā semināra izdevums, 97.–102., 130.–134. lpp.
- Stafecka, A. (1995) *Latgaliešu rakstu valodas normēšanas gaita un stāvoklis mūsdienās*. Baltu filoloģija, V. Rīga: LU Baltu valodu katedra, 18.–23. lpp.
- Stafecka, A. (1996) *Neizmantotās iespējas latgaliešu rakstu valodas bagātināšanā*. Latgaliešu literārās (rakstu) valodas izpētes problēmas. Rēzekne: RA, 115.–121. lpp.
- Stafecka, A. (1997) *Vārdu lokālās nozīmes Latviešu valodas dialektu atlantā*. Vārds un tā pētīšanas aspekti. Liepāja: LiePA, 144.–154. lpp.
- Stafecka, A. (2004) *"Evangelia toto anno." [1753] un latgaliešu rakstu valodas gaita*. Evangelia toto anno 1753. Pirmā latgaliešu grāmata. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2004, 224.–284. lpp.
- Stafecka, A. (2008) *Latgaliešu pareizrakstības noteikumi: tradicionālais un mainīgais*. Latgaliešu rakstības noteikumi= Latgališu raksteibys nūsacejumi. Rīga–Rēzekne: Latgolas Studentu centrs, 21.–32. lpp.
- Stafecka, A., & Mikulienē, D. (red.; 2009) *Baltu valodu atlants*. Flora. Rīga: LU LaVI.
- Stafecka, A. (2013) *Latgaliešu rakstu valoda*. Latviešu valoda. A. Veisberga red. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 267.–284. lpp.
- Stafecka, A. (2013) *Latviešu valodas dialekti. Latvieši un Latvija*. 1. sējums. Latvieši. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 245.–274. lpp.
- Stafecka, A. (red.; 2016) *Avoti vēl neizsīkst*. Latviešu valodas dialekti 21. gadsimtā. Rīga: LU. Latviešu valodas institūts.
- Strods, P. (1922) *Latvišu volūdas gramatika latgališim*. Rēzekne: b. i.
- Strods, P. (kom. pr.; 1929) *Nuteikumi par latgališu izlūksnes ortografiju*. Zīdūnis, Nr. 7, 21. (1669)–22. (1670) lpp.
- Svenne, S., Baško, P. (1929) *Latvišu volūdas gramatika latgališim*. Pamatskolu I un II klases kurss. Rīgā.
- Svenne S., Baško P. (1929) *Latvišu volūdas gramatika latgališim*. Pamatskolu III klases kurss. Rīgā.
- Šuplinska, I. (sast; 2008) *Susātins*. Myusdīnu latgališu dzejis antologeja. Rēzekne: Latgolys Studentu centrs.
- Šuplinska, I., Lazdiņa, S. (red., 2009) *Valodas Austrumlatvijā: pētījuma dati un rezultāti*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola.
- Šuplinska, I., Leikuma, L. (2018) *Būtiskākie rezultāti un izaicinājumi latgalistikā (2008–2017)*. Latvijas Zinātņu akadēmijas Vēstis. A. daļa. 1. nr., 41.–53. lpp. (Pieejams: http://www.lasproceedings.lv/wp-content/uploads/2019/09/3_Ilga_Suplinska.pdf)

- Trasuns, F. (1921) *Latviešu valodas Gramatika del latgališim*. Reiga: Valters un Rapa.
- Trumpa, E. (2012) *Latviešu ģeolingvistikas etīdes*. Rīga: Zinātne. (Pieejams: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/1325>)
- Uļanovska, St. (2017) *Pūļu Inflantejis latviši*. Rēzekne: Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Valeinis, V. (1998) *Lirikas vēsture*. Rīga: Jumava.
- Valsts valodas likums*. (1999). (Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=14740>)
- Vanags, P. (red., 2016–2020) *Latviešu valodniecības attīstība: informatīvi izglītojoša elektroniskā karte*. Pieejams: <http://www.lingvistiskakarte.lv/info/1>
- Veisbergs, A. (red.; 2013) *Latviešu valoda*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
- Vējāns, A. (1996) *Latgales rakstu gaismā sejās, grāmatās un preses slejās, esejās*. Rīga: Sprīdītis.
- Vulāne, A. (2011) *Augšzemnieku dialektā, latgališu rakstu valodas un latviešu literārās valodas koeksistences problemātika. Valodas situācija Latvijā: 2004–2010*. Rīga: LVA, 128.–140. lpp.
- Vulāne, A. (2013) *Morfoloģijas termini 20. gadsimta sākumā publicētajās latgališu gramatikās. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Zinātnisko rakstu krājums XXIII*. Daugavpils: DU Akadēmiskais apgāds “Saule”, 2013, 296.–303. lpp.
- Vulāne, A., Stikute, E. (2016) *Latgaliskais komponents latviešu valodas un literatūras apguvē: no pirmsskolas līdz vidusskolei (1990–2015). Via Latgalica: humanitāro zinātņu žurnāls, 8*. Rēzekne: Rēzeknes Tehnoloģiju augstskola, 88.–101. lpp. (Pieejams: <http://journals.ru.lv/index.php/LATG/article/view/2229/2258>)
- Vulāne, A. (2019) *Gramatiskā kategoriju raksturojums latgališu rakstu valodas pirmajās 20. gs. sākuma gramatikās: terminoloģiskais aspekts*. Valoda 2019. Valoda dažādu kultūru kontekstā. Daugavpils: Saule, 116.–127. lpp.
- Zeile, P. (1992) *Latgališu rakstniecība Latvijā: 1934. – 1944*. Rēzekne: Olūts.
- Zeile, P. (sast; 2001) *Ai, māte Latgale. Atskati Latgales vēsturē un kultūrvēsturē*. Rīga: Annele.
- Лейкума, Л. (2005) *Период запрета печати в Латгалии. Исторический путь литовской письменности. Сборник материалов конференции*. Вильнюс: Институт литовского языка, с. 234–259.

Rakstu krājumi, žurnāli, prese, kalendāri u. c.

- Gusāns, I. (proj. adm.; 2014) *Virtuālā pagātne – muzeju nākotne*. Rēzekne: RA. (Pieejams: <http://futureofmuseums.eu/lv/about-the-project/>)
- Jūrdžs, A. (1999) *Myužēigais kalēnders ar saymmīncejbas invīruojumim por nysu godu*. Rēzekne: LKC izdevniecība
- Katoļu Dzeive* (1926–1940) (Pieejams: <http://www.periodika.lv/#periodical?id=81228469022862764247440456921877485072>)
- Latgalistikas kongresa materiāli*. (Pieejams: https://www.rta.lv/zinatniskie_rakstu_krajumi)
- Latgališu kulturas gazeta*. (Pieejama: <http://www.lakuga.lv/>)
- Lazdiņa, S. (red.; 2012) *Ausmas zeme. Enciklopēdisks izdevums skolēniem*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola.
- Lazdiņa, S. (atb. red.; 2015) *Latgališa CV: no senlaikiem līdz 21. gadsimtam*. Rēzekne: RA
- Linguistica Lettica*. Rīga: Latviešu valodas institūts.
- Literatūras almanahs “*Olūts*”. Rēzekne: LKC izdevniecība

Mācību filma. *Latviešu valodas dialekti*. Rīga: LVAVA, 2008.

Preses izdevumi latgaliešu rakstu valodā. (Pieejams: <http://www.periodika.lv/#allPeriodicals>)

Sabiedrība. Integrācija. Izglītība. (Pieejams: https://www.rta.lv/zinatniskie_rakstu_krajumi)

Šuplinska, I. (galv. red.; 2012) *Latgols lingvoteritorialuo vuordineica*. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola.

Šuplinska, I. (sast.; 2017) *Iepazīsimies*. Izglītojoša datorspēle “Īsapazeisim”. Rēzekne: RTA

Valoda dažādu kultūru kontekstā. Daugavpils: Saule.

Via Latgalica. (Pieejams: https://www.rta.lv/zinatniskie_rakstu_krajumi)

Literatūra

Andžāne, M. (1999) *Dimensiju kvadrātsāknēs*. Rēzekne: Latgales kultūras centra izdevniecība.

Apinis, A. u. c. (1989) *Rakstītājs no Nautrēniem. Andriva Jūrdžņa dzīve un veikums*. Rīga: Liesma.

Ābele, I. (2014) *Klūgu mūks*. Rīga: Dienas Grāmata.

Binduka, M. (2015) *Roberta Mūka muzejs*. Rēzekne: LKC izdevniecība.

Brems, K. (1992) *Ceļojums pa Latgolu*. Latgolas lauku kultūras komplekss “Jasmuiža”.

Bukšs, M. (red.1971) *Nikodems Rancāns*. Minhene: p/s Latgaļu izdevniecība.

Cybuļskis, J. (2020) *Andryvs Jūrdžs*. Rēzekne: LKC izdevniecība.

Daugavas loki no putna lidojuma. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=yA0ivsG2ZEw>

Ivdris, V., Justs, M. (2011) *Izdzeivnuot pīdereibu. Dzeive gleznuos. Veļtejums O. Kūkoja septiņdesmitgadei*. Dokumentāla filma. Rēzekne: LVLKSA, (Sovvaļņika (I. Gusāna) mūzika.)

Jūrdžs, A. (1999) *Myužēigays kalīnders ar sayminiceybas ivirojumim por wysssu godu*. Rēzekne: LKC izdevniecība.

Kūkojs, A. (2005) *Mūžs Latgales kultūrā*. Rēzekne: LKC izdevniecība.

Kūkojs, O. (2015) *dūd pīci*. J.Soiķāna Ludzas Mākslas skola.

Lukaševičs, V. (2006) *Vot taidi vot i batvini*. Rēzekne: LKC izdevniecība.

Lukaševičs, V.(2011) *Bolti burti*. Rēzekne: LKC izdevniecība.

Ļisicīna, A, Rancāne, A. (sast. 2002) *Es milu Latgali*. Rīga: Sol Vita.

Pagrandā (sast. Seiksts, O. 1999)

Purinaša, L. (2019) *Sivīte*. Bīdreiba Hronologeja.

Raibīs Suņs. (2011) *Pyрма sylti*.

Raibīs Suņs. (2015) *Zalta tesmini*.

Raibīs. (2017) *Pistacejis*. Bīdreiba Kukuži.

- Rancāne, A. (2012) *Pylni kārmani dabasu/ Bezdelīgu pasts*. Reiga: Latgolys Studentu centrs.
- Rancāne, A. (2013) *Divpadsmit Latgales loki kopā ar Annu Rancāni*. Rīga: Zvaigzne ABC.
- Rancāne, A. (2018) *Prīca i klusiešona*. Rīga: Latgolys Studentu centrs.
- Ryučāns, J. (2001) *Seikšalteņu nūstuošonys*. Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Ryučāns, J. (2005) *Nūstuošonys apleik tehnogodam*. Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Rupainis, A. (1991) *Tauta grib dzēivot*. Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Rupainis, A. (2016) *Māra mostas*. Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Rupainis, A. (2017) *Baltie tēvi*. Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Skuja, M. (2012) *Nažīnā*. Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Slišāns, O. (2010) *Čīpīerkstneits jeb apcirsto sakeņu pieaudzēšana*. Šķilbēnu pagasts, z/s Jākupāni.
- Sperga, I. (2014) *Dzēiveiba*. Reiga: SIA Cymuss.
- Šuplinska, I., Malahovskis V. (2017–2018) *Īsapazēsim. Izglītojoša datorspele*. Rēzekne: RTA. (Pieejams: <http://iepazisimies.rta.lv/>)
- Tārauda, I. (2000) *Vīgla byušonys ironeja*. Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Tārauda, I. (2001) *Izdadzynuota sirds*. Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Tārauda, I. (2012) *Boltais šokolads*. Rīga: Latgolys Studentu centrs.
- Tārauda, I. (2017) *Bisers zam kuoju/ Pērlītes zem kājām*. (Pieejams: managramata.lv)
- Tārauda, I. (2019) *Pajautys*. SIA Drukātava. Biedrība Atvērtā krātuve.
- Trasuns, Fr. (2014) *Fabulas*. Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Trasuns, Fr. (2014) *Runas*. Rēzekne: LKC izdevniecība.
- Ūdre, S., Ryučāns, J. (2016) *Aizlauztais spāits*. Rēzekne; Latgališu Kulturys bīdreiba.
- Vējāns, A. (1996) Aglonas kukažiņa: Kur meklējama Neaizmērstules neaizmirstība? *Latgales rakstu gaisma sejās, grāmatās un preses slejās, esejās*. Rīga: Sprīdītis.
- Vējāns, A. (1996) Asaru liekņas neizraudātās asaras: Alberta Sprūdža dzīves un daiļrades ceļš. *Latgales rakstu gaisma sejās, grāmatās un preses slejās, esejās*. Rīga: Sprīdītis.
- Vējāns, A. (1996) Atgriešanās, mūžīgā atgriešanās: Mājas Annas Rancānes izpratnē un daiļradē. *Latgales rakstu gaisma sejās, grāmatās un preses slejās, esejās*. Rīga: Sprīdītis.
- Vējāns, A. (1996) Ceļvedi meklējot. Celmlauži līdumu dūmakās: Rītausmas spārni pār Aiviekstes ūdeņiem: Vitolda Viršņa dzimtenes redzējums. *Latgales rakstu gaisma sejās, grāmatās un preses slejās, esejās*. Rīga: Sprīdītis.
- Vējāns, A. (1996) Goda sardzē pie rudzu asna: Par Pēteri Jurciņu un viņa grāmatām. *Latgales rakstu gaisma sejās, grāmatās un preses slejās, esejās*. Rīga: Sprīdītis.
- Vējāns, A. (1996) Jāņu vainags Valerijai Seilei: Pedagoģe, politiķe, kultūras vēstures pētniece. *Latgales rakstu gaisma sejās, grāmatās un preses slejās, esejās*. Rīga: Sprīdītis.
- Vējāns, A. (1996) Latgales balss Eiropas labirintos: Ieskats Alberta Spoģa personībā. *Latgales rakstu gaisma sejās, grāmatās un preses slejās, esejās*. Rīga: Sprīdītis.
- Vējāns, A. (1996) Latgales modinātājs, Latvijas vienotājs: Franča Trasuna varoņdarbs. *Latgales rakstu gaisma sejās, grāmatās un preses slejās, esejās*. Rīga: Sprīdītis.

Vējāns, A. (1996) Mīlestība. Lielais Liepukalns: Antona Kūkoja četri dzejoļu krājumi. *Latgales rakstu gaisma sejās, grāmatās un preses slejās, esejās*. Rīga: Sprīdītis.

Vējāns, A. (1996) Ticības un zemes kopējs Nikodems Rancāns. *Latgales rakstu gaisma sejās, grāmatās un preses slejās, esejās*. Rīga: Sprīdītis.

Vējāns, A. (1996) Trīs kalni: Tauta grib dzīvot: Antona Rupaiņa vēsturiskie romāni. *Latgales rakstu gaisma sejās, grāmatās un preses slejās, esejās*. Rīga: Sprīdītis.

Vējāns, A. (1996) Vārds meklē mājas: Stepona Seiļa portrets. *Latgales rakstu gaisma sejās, grāmatās un preses slejās, esejās*. Rīga: Sprīdītis.

Zalāns, L. (2014) *Tēvzemei*. Rēzekne: LKC izdevniecība.

Raidījumi

Latvijas radio Latgales studijas raidījumi. (Pieejams: <http://www.lrtv.lv/>)

LSM.L, meklēt LR 1 arhīva raidījumu “Kolnasāta”. (Pieejams: <https://lr1.lsm.lv/lv/lr1/raidijumi/kolnasata/>)

LTV 1 raidījums “Cytaidi latviskais”. (Pieejams: <https://ltv.lsm.lv/lv/dokumentalie/cytaidi-latviskais/>)

Raidījums	Piezīmes
Vīnuoti, tak na vīnaini	
Diskusija <i>Latgales simboli, to atpazīstamība un nozīme Latgales kā tūrisma galamērķa brendingā</i> . (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=nOZkK3_jcJM&list=PLrSiv2sozW5CAesXmgcyvFBC_bPwlm2kI&index=13&t=0s)	
LRT. Raidejumu cikls <i>Ka acs naredz, mute narunoj</i> . (Pieejams: https://www.youtube.com/playlist?list=PLrSiv2sozW5CtRhJpXz0dgI9Sq0BDkUUU)	
LRT. Raidejumu cikls <i>Ka acs naredz, mute narunoj</i> . (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=urAoztygdvI&list=PLrSiv2sozW5CtRhJpXz0dgI9Sq0BDkUUU&index=3&t=0s)	Kod i kai latgališi suoka apsazynuot savu etniskū identitati i pīdereibu?
LRT. Raidejumu cikls <i>Ka acs naredz, mute narunoj</i> . (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=WAMY8FgY_Lo&list=PLrSiv2sozW5CtRhJpXz0dgI9Sq0BDkUUU&index=1)	Kursīte, Leikuma, Šuplinska, Pličs Igors par etniskū identitati i pīdereibu
LRT. Raidejumu cikls <i>Ka acs naredz, mute narunoj</i> . (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=cH_uxilZpZU&list=PLrSiv2sozW5CtRhJpXz0dgI9Sq0BDkUUU&index=3)	Dažaidi Latgolys rūbeži – kai i par kū?
LRT. Raidejumu cikls <i>Ka acs naredz, mute narunoj</i> . (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=J-TbmSRA0GU&list=PLrSiv2sozW5CtRhJpXz0dgI9Sq0BDkUUU&index=4)	Kaidi procesi nūsarysynuoja ar i ap Latgolu Trešuos atmūdys suokumā? Kaidys beja sajiutys?
LRT. Raidejumu cikls <i>Ka acs naredz, mute narunoj</i> . (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=3Bb39xYI4bc&list=PLrSiv2sozW5CtRhJpXz0dgI9Sq0BDkUUU&index=5)	Latgola latgališa acim. Stereotipi, Latgales latvieša portrets
LRT. Raidejumu cikls <i>Pa sovam</i> . (Pieejams: https://www.youtube.com/playlist?list=PLrSiv2sozW5D6fa3QoDoVytUi766rIhRR)	Vide, svētki, tradīcijas, patriotisms...
LRT. Raidejumu cikls <i>Pirmais Latgales kongress un Latgolys symtgadis kongress</i> . (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=0PMOj8wUhpq&list=PLrSiv2sozW5CAesXmgcyvFBC_bPwlm2kI&index=2&t=0s)	

LRT. Raidejumu cikls "Vīnuoti, tak na vīnaidi." <i>Diskuseja: "Latgališu volūda: juridiskais i lingvistiskais aspekts"</i> (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=ZFalTFkgRM&list=PLrSiv2sozW5CAesXmgcyvFBC_bPwlm2kI&index=10&t=0s)	
LRT. Raidejumu cikls "Vīnuoti, tok na vīnaidi!" <i>Mūsdienu informācijas kara tēma mediju pieejamības un satura kontekstā.</i> (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=xCLcFMt2Ys4&list=PLrSiv2sozW5CAesXmgcyvFBC_bPwlm2kI&index=8&t=0s)	
Sajūti Latgali!	
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 2. raidījums. (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=DtRA8eqLkl8)	Grupa "Kapļi", Raibīs, par keramiku.
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 3. raidījums. (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=iDim8VNshHk)	Cittautieši Latgalē, mazākumtautības
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 4. raidījums. (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=Iq-QdQtJGv0)	Par latgaliešu valodu, tās statusu un lietojumu, zvērests Saeimā
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 5. raidījums. (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=Od0EO9Yf29A)	Aglona, svētceļnieki, pāvests, dziedājumi pie krusta, jaunieši dzied garīgās dziesmas
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 9. raidījums. (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=wwNwbPhWrVA)	Robežnieku pagasta saimniecība ar eksotiskiem dzīvniekiem
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 11. raidījums. (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=V-nb_Gl1BCw)	Latgales mākslinieki: tēlnieks I. Folkmanis, māksliniece Ksenija, E. Pastore (strādā ar porcelānu)
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 13. raidījums. (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=wcG-Itc89Ew)	Rāzna, Ežezers, Liepu kalns, purva taka
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 14. raidījums. (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=6mUozJ849Oo)	Svētku tradīcijas: Muzykys skrituļš, Pilngadības svētki Kārsavā, kapu svētki Varakļānos, dzimtas salidojums
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 15. raidījums. (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=6NGqboNR5pA)	Kā Latgales mazākumtautību pārstāvji integrējas sabiedrībā: daiļslidotājs, svarcēlājs, cīkstone.
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 20. raidījums. <i>Latgales dzimtu stāsti.</i> (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=mZ9Rij5pED0)	Vārkavas novada dzimtas
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 21. raidījums. <i>Latgales garša.</i> (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=Gt0juQ5FzJs)	Ķīplokū ziedu lietojums, uzņēmēji. Kalupe, Krustpils
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 26. raidījums. (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=7FQQ414R7wg)	Trimdas latgalieši: Spoģis, V. Luocs, Minsteres ģimnāzijas bibliotēka.
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 27. raidījums. <i>Latgale zīlo ezeru zeme.</i> (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=JpaYBVOs1pk)	Makšķerēšana.
Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali.</i> 28. raidījums. <i>Tantas medicina.</i> (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=EHgKrHoVpO4)	Dvēseles miers: baznīca un tautas zintnieki.

Raidījumu cikls. <i>Sajūti Latgali</i> . 30. raidījums. <i>Latgaliēšu mūzika</i> . (Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=YRaMLc3bLgM)	
LRT. <i>Gostūs!</i> (Pieejams: https://www.lrtv.lv/gostus)	
LRT. <i>Gostūs!</i> (Pieejams: http://www.lrtv.lv/gostus/gostus-pi-bonuka-organizatorim-809)	Guntis Rasims, Oskars Orlovs
LRT. <i>Gostūs!</i> (Pieejams: http://www.lrtv.lv/gostus/gostus-pi-erika-kondrata-834)	Šūraiž gastejom pi Ludzys Omotņiku centra “viersaiša” Ērika Kondrāta.
LRT. <i>Gostūs!</i> (Pieejams: http://www.lrtv.lv/gostus/gostus-pi-sovvalnika-784)	Sovvaļņiks
LRT. <i>Gostūs!</i> (Pieejams: http://www.lrtv.lv/gostus/gostus-pi-vijis-kudenis-770)	Vija Kudiņa – Aglonas maizes muzejs
LRT. <i>Gostūs!</i> (Pieejams: http://www.lrtv.lv/gostus/gostus-pi-osvalda-zvejsalnika-750)	Osvalds Zvejsalnieks
LRT. <i>Gostūs!</i> (Pieejams: http://www.lrtv.lv/gostus/gostus-pi-edgara-blinova-911)	Režisors Edgars Bļinovs
LRT. <i>Gostūs!</i> (Pieejams: http://www.lrtv.lv/gostus/gostus-pi-salnevys-muzykantim-929)	Saļņevas tautys muzykanti
LRT. <i>Gostūs!</i> (Pieejams: http://www.lrtv.lv/gostus/gostus-pi-arna-slobozanina-1063)	Arnis Slobožanins
Cytaidi latviskais (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/dokumentalie/cytaidi-latviskais/visi/)	
Cytaidi latviskais. <i>Ar plostu pa Daugavas lokiem</i> . (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/03.07.2016-cytaidi-latviskais.-ar-plostu-pa-daugavas-lokiem.id75691/)	
Cytaidi latviskais. <i>Ciemos pie Guntras Kuzminas</i> . (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/24.07.2016-cytaidi-latviskais.id76776/)	BOROWA MC soliste
Cytaidi latviskais. <i>Ciemos pie Vincenta Kūkoja</i> . (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/08.07.2019-cytaidi-latviskais.id162952/)	
Cytaidi latviskais. <i>Folkloras kopas</i> . (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/21.07.2013-citadi-latviskais.id16563/)	
Cytaidi latviskais. <i>Iešana senču pirtī</i> . (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/28.06.2015-cytaidi-latviskais.-iesana-sencu-pirti.id51979/0)	
Cytaidi latviskais. <i>Kā Latgale gatavojas dziesmu svētkiem</i> . Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/07.07.2013-citadi-latviskais.id16313/	
Cytaidi latviskais. <i>Latgales brīvdomātāji</i> . (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/02.08.2015-cytaidi-latviskais.-latgales-brivdomataji.id53631/)	Mūsdienu māksla, ielu māksla, grafiti. Neformālā kultūra
Cytaidi latviskais. <i>Latgaliēšu daiļliteratūra</i> . (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/30.06.2013-citadi-latviskais.id16066/)	
Cytaidi latviskais. <i>Latgales godi. Kapusvētki</i> . (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/05.10.2019-cytaidi-latviskais.-latgales-godi.-kapusvetki.id169413/)	

Citādi latviskais. <i>Latgales godi. Kazas.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/07.09.2019-citadi-latviskais.-latgales-godi.-kazas.id166954/)	
Cytaidi latviskais. <i>Latgales mežos.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/16.08.2015-cytaidi-latviskais.-latgales-mezos.id54343/)	
Citādi latviskais. <i>Latgales godi. Talkas.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/21.09.2019-citadi-latviskais.-latgales-godi.-talkas.id168013/)	
Cytaidi latviskais. <i>Pa Latgales karoga pēdām.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/30.08.2015-cytaidi-latviskais.-pa-latgales-karoga-pedam.id55161/)	
Cytaidi latviskais. <i>Lietišķā māksla, amatniecība.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/28.07.2013-citadi-latviskais.id16633/)	
Cytaidi latviskais. <i>Par amatniecību.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/04.08.2013-citadi-latviskais.id16634/)	Līga Seiksta, Raibīs, LKC izdevniecība
Cytaidi latviskais. <i>Par dabu.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/18.08.2013-cytaidi-latviskais.id17053/)	
Cytaidi latviskais. <i>Par kāzām, tortēm un muzikantiem.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/07.09.2014-cytaidi-latviskais.-par-kazam-tortem-un-muzikantiem.id34830/)	
Cytaidi latviskais. <i>Par mūziku.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/14.07.2013-citadi-latviskais.id16419/)	G. Rasims u. c.
Cytaidi latviskais. <i>Pie Andreja Svilāna.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/31.08.2014-cytaidi-latviskais.id34396/)	
Cytaidi latviskais. <i>Pie novadpētnieka Ivara Logina.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/23.08.2015-cytaidi-latviskais.-pie-novadpetnieka-ivara-logina.id54723/)	
Cytaidi latviskais. <i>Raudzības Andra Eriņa ģimenē.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/30.07.2017-citadi-latviskais.-cytaidi-latviskais.id102920/)	
Cytaidi latviskais. <i>Reliģija. Juris Zarāns.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/11.08.2013-cytaidi-latviskais.id17179/)	
Cytaidi latviskais. <i>Trešā zvaigzne. Sākotne. Personība. 1. sērija.</i> (Pieejams: (https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/06.04.2017-cytaidi-latviskais-piedava-tresa-zvaigzne.-sakotne.-personiba-1..id94635/))	Latgales kongresa delegāti : Staņislavs Kambala (bankieris)
Cytaidi latviskais. <i>Trešā zvaigzne. Sākotne. Personība. 2. sērija.</i> (Pieejams: (https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/13.04.2017-cytaidi-latviskais-piedava-tresa-zvaigzne.-sakotne.-personiba-2..id95187/))	Francis Trasuns
Cytaidi latviskais. <i>Trešā zvaigzne. Sākotne. Personība. 3. sērija.</i> (Pieejams: (https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/20.04.2017-cytaidi-latviskais-piedava-tresa-zvaigzne.-sakotne.-personiba.3..id95639/))	Juris Pabērzs
Cytaidi latviskais. <i>Trešā zvaigzne. Sākotne. Personība. 4. sērija.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/27.04.2017-cytaidi-latviskais-piedava-tresa-zvaigzne.-sakotne.-personiba.-4.id96165/)	Francis Kemps
Cytaidi latviskais. <i>Upīte pie Slišānu ģimenes.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/06.08.2017-cytaidi-latviskais.id103360/)	
Cytaidi latviskais. <i>Ušpelu dzimtas keramiķi. Andris Ušpelis.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/02.07.2017-citadi-latviskais-cytaidi-latviskais-1.-serija.id101183/)	

Cytāidi latviskais. <i>Ušpelu dzimtas keramiķi. Aivars Ušpelis.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/09.07.2017-cytāidi-latviskais-2.-serija.id101705/)	
Cytāidi latviskais. <i>Vīļakā pie laika vērotāja Viļa Bukša.</i> (Pieejams: https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/10.07.2016-citādi-latviskais-cytāidi-latviskais.id76073/)	

